

Digital Democracy Centre undersøger: Digitaliseringen af den demokratiske samtale og deltagelsen i politiske diskussioner online

Lorenzen, Mia Stenbro; de Vreese, Claes Holger; Dalen, Arjen van

DOI:
10.21996/33a5-q785

Publication date:
2023

Document version:
Forlagets udgivne version

Citation for published version (APA):
Lorenzen, M. S., de Vreese, C. H., & Dalen, A. V. (2023). *Digital Democracy Centre undersøger: Digitaliseringen af den demokratiske samtale: og deltagelsen i politiske diskussioner online*. Syddansk Universitet.
<https://doi.org/10.21996/33a5-q785>

Go to publication entry in University of Southern Denmark's Research Portal

Terms of use

This work is brought to you by the University of Southern Denmark.
Unless otherwise specified it has been shared according to the terms for self-archiving.
If no other license is stated, these terms apply:

- You may download this work for personal use only.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying this open access version

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details and we will investigate your claim.
Please direct all enquiries to puresupport@bib.sdu.dk

Digital Democracy Centre
Det Samfundsvidenskabelige Fakultet
Syddansk Universitet

---

sdu.dk/DDC

Digital Democracy Centre undersøger

Digitaliseringen af den demokratiske samtale

og deltagelsen i politiske diskussioner online

Af Mia Stenbro Lorenzen

Forfattere

Mia Stenbro Lorenzen
Videnskabelig assistent, Digital Democracy Centre, SDU
miast@sam.sdu.dk

Claes de Vreese
Professor, Centerleder Digital Democracy Centre, SDU
c.h.devreese@uva.nl

Arjen van Dalen
Professor MSO, Center for Journalistik, SDU
avd@sam.sdu.dk

Om DDC

Digital Democracy Centre (DDC) er et forskningscenter ved Syddansk Universitet, som beskæftiger sig med, hvordan digitalisering, algoritmer og AI påvirker centrale aktører i den demokratiske proces. Centeret er tværdisciplinært og kombinerer forskningsområder såsom datalogi, jura, statskundskab, økonomi og journalistik.

Om CDAI-projektet

Rapporten her er den tredje udgivelse fra 'Citizens, Digitalisation, and AI (CDAI)'-projektet ved Digital Democracy Centre (DDC) på Syddansk Universitet. I projektet undersøges danskernes holdninger til digitalisering og kunstig intelligens samt disse holdningers indvirken på det danske demokrati. Projektet baseres på gentagende tværsnitsundersøgelser og spørgeskemadata, der indsamles ad flere omgange, hvor hver omgang har sit eget særlige fokusområde. I anden runde af projektet, som denne rapport baseres på, fokuseres der på digitaliseringen af den demokratiske samtale. Rapporten og CDAI-projektet er finansieret af DDC.

Appendiks

Appendiks til rapporten kan tilgås her: <https://doi.org/10.21996/sz4q-3v79>

DDC-rapporter

Rapport 01: ['Danskernes digitale forståelse, digitale kompetencer og digitale forståelse – og deres tillid til algoritmer'](#)

Rapport 02: ['Danskernes brug af de sociale medier som nyhedskilder – og deres syn på fake news og disinformation'](#)

Rapport 03: ['Digitaliseringen af den demokratiske samtale – og deltagelse i politiske diskussioner online'](#)

Indhold

Rapportens hovedkonklusioner	5
Introduktion.....	8
Hvorfor undersøge digitaliseringen af den demokratiske samtale?	10
Data og metode	11
Kortlægning af deltagelsen i politiske diskussioner	13
Danskernes præference for ansigt-til-ansigt diskussioner	13
Offline deltagelse som en stærk indikator for online deltagelse	15
Facebooks monopol på den demokratiske samtale online	15
Hvem deltager i de politiske diskussioner?	17
Demografiske forskelle i deltagelsen i politiske diskussioner	17
Minoritetsstatus har ingen betydning for deltagelsen.....	19
Deltagelsesforskelle alt efter politisk overbevisning og politisk interesse.....	19
Ingen digital ulighed i deltagelsen i politiske diskussioner online.....	20
Opsummering: Politiske diskussioner online er mere repræsentative	20
Hvem afholder sig fra at deltage i politiske diskussioner?	22
Ingen forskelle i andelene, der afholder sig fra at deltage, alt efter demografi eller minoritetsstatus.....	22
Forskelle alt efter politisk overbevisning, politisk interesse og deltagelsesfrekvens.....	23
Ingen digital ulighed i, hvem der afholder sig fra at deltage.....	25
Opsummering: Ingen demografiske eller sociale skævheder i, hvem der afholder sig fra at deltage.....	25
Hvorfor afholder danskerne sig fra at deltage i den demokratiske samtale?	26
Integration, religion og ligestilling som særligt prekære debattemner.....	30
Danskernes syn på digitaliseringen af den demokratiske samtale	32
Online diskussioner opfattes som mere ekstreme og hadefulde	32
Danskernes opfattelse af implikationerne ved digitaliseringen af den demokratiske samtale	33
Ingen forskelle i synet på digitaliseringen af den demokratiske samtale alt efter, om debatterer online .	34
Store demografiske forskelle i synet på digitaliseringen af den demografiske samtale	35
Ingen forskelle i holdninger til digitaliseringen af den demokratiske samtale alt efter minoritetsstatus..	36
Venstreorienterede og politisk interesserede er mere skeptiske	36
Digitalt sikre danskere er mere skeptiske overfor digitaliseringen af den demokratiske samtale	37
Opsummering: mænd, ældre, højtuddannede, venstreorienterede og digitalt sikre er mere skeptiske...	37
Referencer	38

Tabel- og figuroversigt

Tabel 1: Måling af politisk overbevisning	12
Figur 1: Danskernes deltagelse i politiske diskussioner offline	13
Figur 2: Danskernes politiske engagement online	14
Figur 3: Andele som aldrig deltager i politiske diskussioner hhv. offline og online	14
Tabel 2: Sammenhæng mellem offline deltagelse og online deltagelse	15
Figur 4: Gennem hvilke medier foregår den demokratiske samtale online?	16
Figur 5: Demografiske forskelle i offline deltagelse	18
Figur 6: Demografiske forskelle i online deltagelse	18
Figur 7: Forskelle i offline deltagelse alt efter politisk overbevisning og politisk interesse	19
Figur 8: Forskelle i online deltagelse alt efter politisk overbevisning og politisk interesse	20
Figur 9: Andele, som afstår fra at deltage i politiske diskussioner, selvom de har lyst	22
Figur 10: Sammenhæng mellem politisk overbevisning, hvor ofte man deltager i politiske diskussioner offline, politisk interesse og afholdelse fra at deltage offline	24
Figur 11: Sammenhæng mellem politisk overbevisning, hvor ofte man deltager i politiske diskussioner offline, politisk interesse og afholdelse fra at deltage online	24
Figur 12: Årsager til, at man har afholdt sig fra at indgå i en politisk diskussion hhv. online og offline, selvom man egentlig gerne ville	29
Figur 13: Emner, man har afholdt sig fra at diskutere, selvom man havde lyst	31
Figur 14: Begreber til at beskrive politiske diskussioner off- og online	33
Figur 15: Enighed i udsagn om digitalisering af den demokratiske samtale	34
Tabel 3: Danskernes syn på digitaliseringen af den demokratiske samtale	34
Figur 16: Demografiske forskelle i andelene, der har et negativt syn på digitaliseringen af den demokratiske samtale	35
Figur 17: Forskelle i andelene med et negativt syn på digitaliseringen af den demokratiske samtale alt efter politisk overbevisning og politisk interesse	36
Figur 18: Sammenhæng mellem digitale færdigheder og afholdelse fra at deltage online	37

Rapportens hovedkonklusioner

Rapporten er udarbejdet som en del af forskningsprojektet 'Citizens, digitalisation, and AI (CDAI)' ved Digital Democracy Centre på Syddansk Universitet. Rapporten bygger på repræsentative spørgeskemadata om den voksne danske befolkning. Formålet med rapporten har været at undersøge danskernes deltagelse i politiske diskussioner online, herunder hvordan denne adskiller sig fra danskernes deltagelse i politiske diskussioner ansigt til ansigt samt danskernes holdninger til digitaliseringen af den demokratiske samtale.

Danskernes præference for ansigt-til-ansigt-diskussioner

Kun 3 % af danskerne henholdsvis deler politisk indhold eller deltager i politiske diskussioner på sociale medier ugentligt. Til sammenligning angiver hele 37 % af danskerne, at de ugentligt diskuterer politik ansigt til ansigt. En markant større andel af dem, der ugentligt diskuterer offline, deltager også i de politiske diskussioner online. De sociale medier fungerer altså ikke i særlig stor grad som forum for demokratisk samtale for de grupper, der ikke også deltager i politiske diskussioner ansigt til ansigt. Langt størstedelen af den demokratiske samtale i Danmark finder således fortsat sted ved ansigt-til-ansigt-møder. Det vidner om, at dele af det deliberative potentiale, udbredelsen af de sociale medier har ført med sig, fortsat er uforløst.

Facebook som hovedfacilitator af den demokratiske samtale online

80 % af de danskere, der deltager i politiske diskussioner online, gør dette gennem Facebook, mens henholdsvis 14, 11 og 9 % benytter Instagram, LinkedIn og Twitter. Det amerikanske selskab Meta faciliterer således størstedelen af den demokratiske samtale online i Danmark. Det kan have demokratiske implikationer, at kommercielle og privatejede sociale medier faciliterer den demokratiske samtale. Det skyldes for det første den systematiske indsamling og videresalg af brugernes data, der foregår, og at de kommercielle medier som konsekvens heraf

forsøger at præsentere brugerne for indhold, der er mest muligt opsigsvækkende og opmærksomhedsfæstende, og for det andet, at de kommercielle sociale medier langt hen ad vejen opererer efter egne spilleregler, hvad angår både indholdskuratering og -moderation. Der er således ganske lidt kontrol med de platforme, der faciliterer den demokratiske samtale online.

Få sociale og demografiske forskelle i deltagelsen i den demokratiske samtale online

Når vi kigger på uddannelsesniveau, ser deltagelsen i de politiske diskussioner online ud til at være mere lige end deltagelsen i de politiske diskussioner offline. Mens flere højtuddannede deltager i de politiske diskussioner ansigt til ansigt, ses der ingen uddannelsesmæssige forskelle i deltagelsesfrekvensen online. Der ses dog kønsforskelle i deltagelsesfrekvensen både off- og online. Mens flere mænd på ugentlig basis diskuterer politik ansigt til ansigt, er der lidt flere kvinder, der ugentligt diskuterer politik online. Alder har derimod ingen indflydelse på deltagelsesfrekvensen hverken off- eller online. Overraskende nok ses der heller ingen forskelle i deltagelsesfrekvensen hverken off- eller online, alt efter om man tilhører en etnisk, religiøs eller seksuel minoritetsgruppe. At minoritetsgrupper udsættes for flere verbale angreb på sociale medier, ser således ikke ud til at påvirke deres deltagelse i de politiske diskussioner online. Desuden ses der ingen forskelle i deltagelsen i politiske diskussioner online alt efter folks digitale færdigheder. At have få digitale færdigheder

synes således ikke at udgøre en barriere for deltagelsen i den demokratiske samtale online. Et andet punkt, hvor deltagelsen i de politiske diskussioner online ser ud til at være mere lige end deltagelsen i politiske diskussioner offline, er hvad angår politisk overbevisning. Mens flere venstreorienterede deltager i de politiske diskussioner ansigt til ansigt, er der ingen forskelle i deltagelsen i politiske diskussioner online alt efter politisk overbevisning. Samlet set er der altså ganske få sociale og demografiske forskelle i deltagelsen i den demokratiske samtale online.

Ingen demografiske eller sociale skævheder i, hvem der afholder sig fra at deltage

Både hvad angår deltagelse off- og online er der 29 %, som angiver, at de på et tidspunkt indenfor de seneste par måneder har afholdt sig fra at indgå i en politisk diskussion, selvom de egentlig havde lyst. Dette vidner om et stort uforløst potentiale for politisk debat i Danmark. På den positive side ses der dog ingen tegn på, at der eksisterer en social eller demografisk ulighed i, hvem der afstår fra at deltage, hverken off- eller online. Ligeledes er der intet, der tyder på, at en mangel på digitale færdigheder får folk til at afholde sig fra at deltage i de politiske diskussioner online. Dog ses det, at både venstreorienterede og højreorienterede har større tendens til at afholde sig fra at deltage i de politiske diskussioner online, sammenlignet med folk, der placerer sig midt i det politiske spektrum. Ligeledes er der flere med stor politisk interesse og flere blandt dem, som hyppigt deltager i politiske diskussioner, der angiver, at de har afholdt sig fra at deltage i politiske diskussioner både off- og online.

Tonen afholder danskerne fra at deltage i de politiske diskussioner online

Der er markante forskelle i årsagerne bag at afholde sig fra at deltage i de politiske diskussioner henholdsvis off- og online. En af de væsentligste forskelle er, at flere afholder sig fra at deltage offline af hensyn til ikke at såre andre, eller af bekymring for andres opfattelse af dem, herunder frygt for at fremstå udvidende, frygt for at blive til grin eller frygt for, at deltagelsen kan have konsekvenser på et personligt plan. Tonen i debatterne, frygt for chikane, trusler, vold og hadtale, samt en frygt for at blive krænket, ser derimod ud til at fylde markant mere som årsager bag at afholde sig fra at deltage i de politiske diskussioner online. En anden årsag, som mange fremhæver, er, at de synes, det er nyttesløst at diskutere politik online, da de har en opfattelse af, at folk ikke ønsker en konstruktiv dialog eller meningsudveksling. Dette vidner alt sammen om en opfattelse af, at det politiske debatmiljø online er grovere. At det digitale debatmiljø opfattes som grovere, fører altså til selvcensur, hvilket kan have alvorlige demokratiske implikationer, hvis det resulterer i en manglende repræsentation af forskellige synspunkter.

Integration, religion og ligestilling som særligt prekære debattemner

Langt hed ad vejen er det de samme emner, danskerne afholder sig fra at diskutere off- og online. Især er det 'Udlændinge og flygtninge', 'Religion og tro' samt 'Ligestilling og diskrimination', som danskerne undlader at diskutere, selvom de egentlig har lyst. Det ses dog også, at uagtet hvilket politisk emne der er tale om, så er der en større andel af dem, som har afholdt sig fra at indgå i politiske diskussioner online, der har angivet, at det pågældende emne var blandt de emner, som de har undladt at diskutere. Det kan vidne om, at

DDC undersøger:
Digitaliseringen af den demokratiske samtale

folk generelt opfatter de politiske diskussioner online som mere letantændelige eller prekære, hvilket kan skyldes en opfattelse af, at det digitale debatmiljø er grovere. Det kan være et alvorligt demokratisk problem, at der er særlige politiske emner, som danskerne afstår fra at diskutere – især hvis det betyder, at folks syn på disse emner ikke nuanceres i mødet med andre.

Politiske diskussioner ansigt til ansigt tilskrives flere positive egenskaber

Danskerne beskriver de politiske diskussioner, der finder sted offline, som mere respektfulde, løsningsorienterede, direkte, ærlige og interessante. Dog beskrives disse også som mere politisk korrekte og elitære. Modsat beskrives politiske diskussioner online som mere ekstreme og hadefulde, men også som mere følelseladende og underholdende. Samlet set tyder resultaterne dog på, at de politiske diskussioner ansigt til ansigt tilskrives flere positive egenskaber end de politiske diskussioner, der finder sted online.

Få danskere ser de sociale medier som en positiv bidragyder til den demokratiske samtale

De fleste danskere er i nogen grad enige i, at det, at politiske diskussioner foregår gennem sociale medier, øger risikoen for radikaliserings og polarisering, mens ganske få danskere er uenige i dette. Yderligere ses det, at kun 15 % af danskerne ser de sociale medier som en gevinst for den offentlige debat, mens 30 % mener, at det er et demokratisk problem, at politiske diskussioner finder sted på kommercielt ejede platforme. Samlet set har kun 7 % af danskerne et positivt syn på digitaliseringen af den demokratiske samtale, mens hele 36 % har et decideret negativt syn på denne.

Mænd, ældre, højtuddannede, digitalt sikre og venstreorienterede er mere skeptiske

Flere mænd, ældre og højtuddannede har et negativt syn på digitaliseringen af den demokratiske samtale. Der er dog ingen forskelle i holdningerne til digitaliseringen af den demokratiske samtale, alt efter om man tilhører en etnisk, religiøs eller seksuel minoritetsgruppe. At minoritetsgrupper oftere udsættes for hadtale og verbale angreb i diskussioner på sociale medier ser således ikke ud til at bevirke, at de har et mere negativt syn på digitaliseringen af den demokratiske samtale.

Det har ligeledes ingen betydning for synet på digitaliseringen af den demokratiske samtale, om man har mange eller få digitale færdigheder. Det ses dog, at de digitalt sikre danskere er mere negativt indstillede overfor digitaliseringen af den demokratiske samtale. En øget opmærksomhed på at beskytte personlige og private data online er således forbundet med større skepsis over for digitaliseringen af den demokratiske samtale. Venstreorienterede og folk med stor politisk interesse har et desuden ligeledes et markant mere negativt syn på digitaliseringen af den demokratiske samtale.

Introduktion

I denne tredje rapport fra CDAl-projektet undersøges danskernes deltagelse i politiske diskussioner online samt deres holdninger til digitaliseringen af den demokratiske samtale. Med *'den demokratiske samtale'* menes det normative ideal om åben og respektfuld dialog, diskussion og meningsudveksling om samfundsmæssige emner og udfordringer. En sund demokratisk samtale er således en samtale, eller mere abstrakt et forum for debat, hvor ytringsfrihed, meningsudveksling og respekt for andres synspunkter er i højsædet (Habermas 1991). Deltagelse i den demokratiske samtale er derfor en grundpille i det danske demokrati og en væsentlig del af den demokratiske infrastruktur, da denne giver borgerne mulighed for dels på oplyst grundlag at tage stilling til samfundsmæssige problemstillinger, dels at involvere sig i samfundsmæssige beslutningsprocesser og dels at sikre, at disse beslutningsprocesser afspejler befolkningens interesser og synspunkter (Andersen 2004, Edwards 2019).

I et stærkt digitaliseret samfund som det danske fylder de sociale medier mere og mere – også hvad angår den demokratiske samtale. Digitaliseringen af den demokratiske samtale er derfor også et emne, der i de seneste år har modtaget opmærksomhed i den offentlige debat og blandt myndighederne i Danmark. Af eksempler på dette kan blandt andet nævnes SIRI-kommissionen, der har haft fokus på digitaliseringen af den demokratiske samtale som et af deres hovedfokusområder (SIRI-kommissionen 2019), Demokratikommissionen, der har haft undersøgt mediernes indflydelse på den demokratiske samtale (Demokratikommissionen 2020), DUF's årlige demokratianalyser (Dansk Ungdoms Fællesråd 2022a) og høringer om fremtiden for den demokratiske samtale på sociale medier i Folketinget (Folketinget 2022). Nordisk ministerråd for kultur har desuden i 2022 nedsat tænketanken 'Nordisk Tænketank for Tech og Demokrati', der har til formål at undersøge de sociale mediers indflydelse på de nordiske demokratier. Tænketanken er nyligt udkommet med en række anbefalinger til politiske handlinger, der kan styrke det digitale demokrati, hvoraf flere af disse har eksplicit fokus på digitaliseringen af den demokratiske samtale (Nordisk Tænketank for Tech og Demokrati 2023). Men hvad digitaliseringen af den demokratiske samtale betyder for deltagelsen i politiske diskussioner er endnu ikke tilstrækkeligt kortlagt i en dansk sammenhæng. Med denne rapport ønskes det derfor at tage temperaturen på deltagelsen i den demokratiske samtale online i Danmark.

Digitaliseringen af den demokratiske samtale rummer potentialer. Denne har medført en øget tilgængelighed, og det har således aldrig været nemmere at deltage i den offentlige debat end i dag. Ligeledes er afstanden til politikere og beslutningstagere mindsket (Schafer 2015). Adgangen til deltagelse er derfor lettere, når ikke man ikke nødvendigvis skal igennem journalister og redaktører for at dele budskaber og meninger med den bredere offentlighed, hvilket kan betyde, at folk, der ellers tidligere har afholdt sig fra at deltage i politiske diskussioner, nu har fået et nyt forum for debat (Stromer-Galley 2002). Dette gør potentielt mulighederne for deltagelse mere uforpligtende og lige. Det kan således gøre den demokratiske samtale mindre elitær, når ikke debatterne finder sted i lukkede forummer, som for eksempel partiforeninger.

Yderligere er adgangen til information lettere, og det er i dag nemmere end nogensinde før at skabe netværk og komme i kontakt med ligesindede (Schafer 2015). Dette muliggør nye former for mere individualiseret og netværksbaseret politisk mobilisering (Lindekilde & Olesen 2015). I litteraturen tales der i forlængelse heraf om et skifte fra *collective* til *connective action*, idet nye medier har vundet frem som

alternativer til NGO'er og partiforeninger i mobiliseringen af politisk protest og aktivisme (Bennett & Segerberg 2012). Mere uforpligtende, individualiserede og enkeltsagsorienterede deltagelsesformer har således vundet frem som alternativer til den klassiske medlemsbaserede politiske deltagelse, hvilket blandt andet giver sig til udtryk ved et fald i antallet af danske partimedlemmer (Folketingets oplysning 2023). I forlængelse heraf har de sociale medier medbragt nye former for politisk deltagelse, herunder såkaldt *clicktivism* eller *slacktivism*, der som begreber henviser til en mere uforpligtende og passiv deltagelsesform, hvor det, f.eks. at 'like' eller 'dele' budskaber online, også kan ses som en mindre politisk handling (Halupka 2018).

Udviklingen har dog også potentielle skyggesider. Demokratiske samtaler online opfattes som mere hadefulde (Bor & Petersen 2022), hvilket potentielt kan skade den demokratiske samtale og føre til selvcensur (Zuelta & Laursen 2019, Justitsministeriets Forskningskontor 2020).

Yderligere er der, eftersom de demokratiske samtaler online hovedsageligt finder sted på kommercielle, men gratis tilgængelige platforme, bekymringer forbundet med, at disse lever af at indsamle og videresælge brugernes data. De platforme, hvorigennem en del af den moderne demokratiske samtale faciliteres, er således afhængige af at udnytte og tjene penge på brugernes data (Valtysson 2012). En anden bekymring, som opstår i forlængelse heraf er, at der således er ganske lidt kontrol med de medier, der faciliterer den demokratiske samtale online. De sociale medier opererer langt hen ad vejen efter egne spilleregler, hvad angår blandt andet moderation og algoritmisk kuratering af indhold.

Desuden kan der med digitaliseringen af den demokratiske samtale opstå en bekymring for, om den ganske betydelige digitale ulighed, der eksisterer i Danmark, og som blandt andet dokumenteres gennem den første CDAl-rapport (Lorenzen 2023a), gør, at visse befolkningsgrupper hægtes af og som konsekvens heraf afstår fra at deltage, hvilket ligeledes vil være et stort demokratisk problem, da dette vil betyde, at adgangen til deltagelse er skævt fordelt (Schafer 2015).

En anden skyggeside ved digitaliseringen af den demokratiske samtale er desuden, at man på sociale medier har mulighed for at udgive sig for at være en anden, end man er, hvorved man ikke tages personligt til indtægt for sine ytringer. At alle potentielt kan videredele og publicere indhold anonymt eller under andres navne, medfører desuden også en øget risiko for spredning af fake news og misinformation, hvilket kan have alvorlige demokratiske implikationer. Trods bekymringen herfor er det dog værd at bemærke, at politisk misinformation generelt ser ud til at udgøre en ganske lille del af indholdet på de sociale medier (Guess et al. 2019, Grinberg et al. 2019).

Yderligere hævder kritikere, at digitaliseringen af den demokratiske samtale øger risikoen for radikaliserings og polarisering grundet udvikling af filterbobler og ekkokamre (Sunstein 2002, Sunstein 2006, Stroud 2010, Flaxman et al. 2016, Pariser 2011, Bakshy et al. 2015). Nyere litteratur tyder dog på, at bekymringen herfor er overdrevet (Arguedas et al. 2022, DECDIS ITU 2017). Det skyldes dels, at de fleste folk har et relativt diverst medieforbrug og forholder sig til mere end én enkelt kilde (Lorenzen 2023b, Arguedas et al. 2022), og dels, at brug af de sociale medier ser ud til at gøre, at folk konfronteres med (nyheds)indhold og synspunkter, som de ellers ikke ville støde på (Fletcher & Nielsen 2018, Zuiderveen Borgesius et al. 2016, Arguedas et al 2022, DECDIS ITU 2017).

Hvorfor undersøge digitaliseringen af den demokratiske samtale og deltagelse i politiske diskussioner online?

I forlængelse af ovenstående ønskes det i rapporten først og fremmest at kortlægge, **hvem** der deltager i de demokratiske samtaler online – herunder også, hvorledes dem der deltager i de demokratiske samtaler online **adskiller** sig fra dem, der deltager i de demokratiske samtaler ansigt til ansigt. Herigennem undersøges det, om de forhåbninger, som digitaliseringen af den demokratiske samtale har medbragt, i form af en lettere og mere lige adgang til deltagelse, ser ud til at forløses, eller om der omvendt er **uligheder** i, hvem der tager del i de demokratiske samtaler online. En sådan kortlægning kan bidrage til kaste lys over eventuelle uligheder eller **barrierer** i forhold til adgangen til politisk deltagelse.

For bedre at forstå eventuelle barrierer for deltagelsen i den demokratiske samtale, undersøges det yderligere, om der er noget, der **afholder** folk fra at deltage i politiske diskussioner henholdsvis off- og online. Herved kan der opnås indsigt i, om der eksisterer et uforløst potentiale for politisk debat i Danmark. I forlængelse heraf undersøges det, om der er særlige emner, som danskerne afstår fra at diskutere. Interessen skyldes, at det kan være et demokratisk problem, hvis der er særlige emner, som danskerne ikke diskuterer, hvis dette betyder, at deres syn på disse emner således ikke nuanceres.

Slutteligt undersøges danskernes **holdninger** til digitaliseringen af den demokratiske samtale. Herunder fokuseres der på, om danskerne er mere eller mindre positivt stemte over for de demokratiske samtaler, der finder sted online. Ved at sammenligne danskernes holdninger til politiske diskussioner online med dem, der finder sted ansigt til ansigt kan vi opnå en forståelse af, hvordan borgerne vurderer digitaliseringen af den demokratiske samtale. Derudover undersøges det, om danskerne ser digitaliseringen af den demokratiske samtale som et deliberativt gode, eller om de i højere grad er optagede af de faldgruber, der, som beskrevet i afsnittet forinden, kan være forbundet med digitaliseringen. Disse indsigter er afgørende, da de kan hjælpe os med at forstå **potentialer** og **udfordringer** ved digitaliseringen af den demokratiske samtale. Kun ved at forstå danskernes holdninger kan der igangsættes initiativer, der imødekommer borgernes behov og sikrer et inkluderende, repræsentativt og deliberativt forum for politisk debat online.

Data og metode

Rapporten bygger på data indsamlet via en online-spørgeskemaundersøgelse gennemført af analyseinstituttet Epinion i perioden fra d. 21. februar til d. 10. marts 2023. Spørgeskemaet bestod af en række spørgsmål og spørgebatterier omhandlende digitale færdigheder, digital sikkerhed, politisk deltagelse, syn på politiske diskussioner online, holdninger til ytringsfrihed og moderation online samt holdninger til algoritmer, fake news og disinformation¹.

Undersøgelsens gennemførelsesrate var 75 %. I rapportens datagrundlag inkluderes kun fuldt besvarede spørgeskemaer. I undersøgelsen indgår således besvarelser fra 1214 medlemmer af Epinions onlinebrugerpanel i alderen 18-90 år. Enkelte af rapportens analyser vil dog indebære færre personer, da respondenter, der har svaret 'Ved ikke', i nogle tilfælde er frasorterede. Datasættet er repræsentativt for den voksne danske befolkning for så vidt angår køn, alder og region.

De analysemetoder, der ligger til grund for rapporten, præsenteres nærmere i afsnit 1.1 i rapportens appendiks. I rapporten opfattes p-værdier under 0,05 som udtryk for signifikante sammenhænge. Alle de sammenhænge, der fremhæves i rapporten, er således signifikante ved et signifikansniveau på 5 %.

Operationalisering

I følgende afsnit gennemgås det, hvordan rapportens begreber forstås og måles i rapporten.

Generationsdefinitioner

I rapporten grupperes respondenterne i forskellige generationer. Definitionen af de enkelte generationer er baseret på Pew Research Centers klassificeringer (Pew Research Center 2019). Klassificeringen er således:

- Mellemligsgenerationen: født mellem 1928 og 1945
- Babyboomer-generationen: født mellem 1946 og 1964
- Generation X: født mellem 1965 og 1980
- Millennials: født mellem 1981 og 1996
- Generation Z: født i 1997 eller senere

Måling af etnicitet, religion og seksualitet

For overskuelighedens skyld måles respondenternes etnicitet, religion og seksualitet binært. Det skyldes, at den primære interesse for at medtage disse mål er at undersøge, om det har nogen betydning for holdninger til og deltagelse i politiske diskussioner online, om respondenterne tilhører henholdsvis etniske, religiøse eller seksuelle minoritetsgrupper. Derfor er alle tre variable kodet binært til 0= ikke minoritet og 1= minoritet. Man indgår i således i kategorien '*etnisk minoritet*', hvis man har en forælder, der er født i udlandet. Man indgår i kategorien '*religiøs minoritet*', hvis man har angivet en religiøs overbevisning, der ikke er enten 'kristen' eller 'ikke religiøs', mens man indgår i kategorien '*seksuel minoritet*', hvis man har angivet en seksuel overbevisning, som ikke er 'heteroseksuel'.

---

¹ Det fulde spørgeskema findes i afsnit 3.0 i rapportens appendiks.

Måling af politisk overbevisning

Til målingen af respondenternes politiske overbevisning er de blevet bedt om at placere sig selv på en skala fra 0 til 10, hvor 0 = venstreorienteret og 10 = højreorienteret. Forud for analyserne er variabelen omkodet således, at 0, 1, 2 og 3 = venstreorienteret, 4, 5 og 6 = centrum og 7, 8, 9 og 10 = højreorienteret.

Tabel 1: Måling af politisk overbevisning

Venstreorienteret	30,9 %
Centrum	38,6 %
Højreorienteret	30,6 %

Note: n=1214

Måling af digital forståelse, digitale kompetencer og digital adfærd

Gennem rapporten undersøges det, om danskernes politiske engagement online er sammenhængende med deres digitale forståelse, digitale kompetencer og digitale adfærd. Med '*digital forståelse*' menes i hvilket omfang, at danskerne har forståelse for forskellige digitale tjenester og løsninger. Med '*digitale kompetencer*' menes, hvorvidt danskerne er i stand til at benytte forskellige digitale tjenester og løsninger. Begreberne afdækker således forskellige aspekter af danskernes digitale kyndighed. Begrebet '*digital adfærd*' afdækker derimod, hvor (u)sikkert danskerne begår sig online. De tre forhold måles gennem henholdsvis *formative* og *refleksive* indeks. Indekset til måling af *digital forståelse* er baseret på en række spørgsmål, der tester respondenternes viden om digitale tjenester. Indekset til måling af respondenternes *digitale kompetencer* er baseret på en række spørgsmål, hvor igennem deres selvvaluerede kompetencer ud i at benytte forskellige digitale tjenester og løsninger undersøges. Til indekset over respondenternes *digitale adfærd* indgår en række spørgsmål, hvor respondenterne er blevet bedt om at vurdere, hvor ofte de gør sig forskellige digitale sikkerhedsforanstaltninger. Alle indeks måles på en skala fra 0-1, hvor en højere score er lig med en bedre digital forståelse, flere digitale kompetencer og en mere sikker digital adfærd². Forud for flere af rapportens analyser er de tre indeks omkodet til tertiler (tredjedele), for på mere overskuelig vis at kunne undersøge sammenhænge mellem disse og rapportens øvrige variable.

Måling af holdninger til digitaliseringen af den demokratiske samtale

I rapporten undersøges det, hvorvidt holdninger til digitaliseringen af den demokratiske samtale varierer alt efter respondenternes forskellige karakteristika, og om holdninger til digitalisering af den demokratiske samtale ser ud til at have indflydelse på politisk deltagelse online. Til målingen konstrueres et reflektivt indeks bestående af en række spørgsmål om, hvorvidt respondenterne ser digitaliseringen af den demokratiske samtale og det, at politiske diskussioner finder sted online gennem sociale medier, som et gode eller ej. Indekset målingerne holdningerne på en skala fra 1-7, hvor en højere værdi er lig med et mere positivt syn³. Forud for flere af rapportens analyser omkodes indekset til tre kategorier, hvoraf en score på 1-3 = 'Negativt syn', en score på 3-5 = 'Neutralt syn' og en score på 5-7 = 'Positivt syn'. Det gøres for på mere overskueligvis at kunne undersøge sammenhængen mellem holdninger til digitalisering af den demokratiske samtale og henholdsvis politisk deltagelse samt respondenternes forskellige karakteristika.

² En fuld beskrivelse af indekskonstruktionen kan ses i afsnit 1.2 i rapportens appendiks.

³ En fuld beskrivelse af indekskonstruktionen kan ses i afsnit 1.2 i rapportens appendiks.

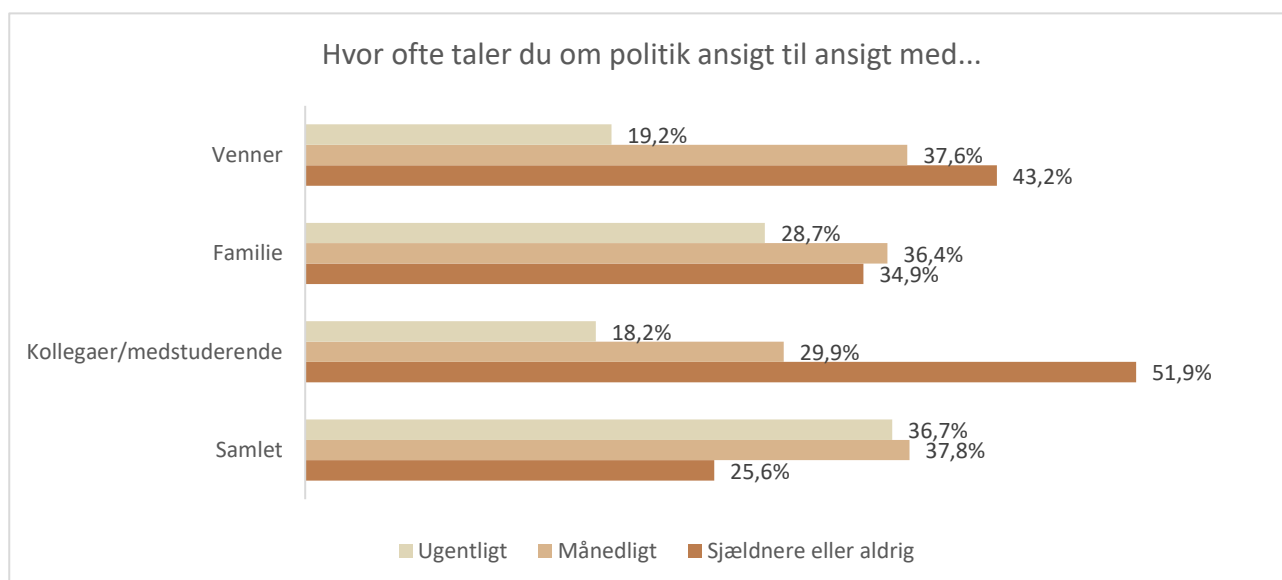
Kortlægning af deltagelsen i politiske diskussioner

I det følgende afsnit kortlægges omfanget af danskernes deltagelse i politiske diskussioner offline såvel som online. Det gøres for dels at opnå indsigt i, hvor udbredt brugen af de sociale medier til politiske diskussioner er, og dels for at opnå viden om, hvordan digitaliseringen af den demokratiske samtale ser ud til at have indflydelse på deltagelsen i politiske diskussioner.

Danskernes præference for ansigt-til-ansigt-diskussioner

37 % af danskerne angiver, at de ugentligt taler om politik *ansigt til ansigt*. Det er især familiemedlemmer, danskerne taler om politik med. Knap en femtedel af danskerne angiver desuden, at de på ugentlig basis taler om politik med henholdsvis deres venner og deres kollegaer eller medstuderende (figur 1).

Figur 1: Danskernes deltagelse i politiske diskussioner offline ⁴

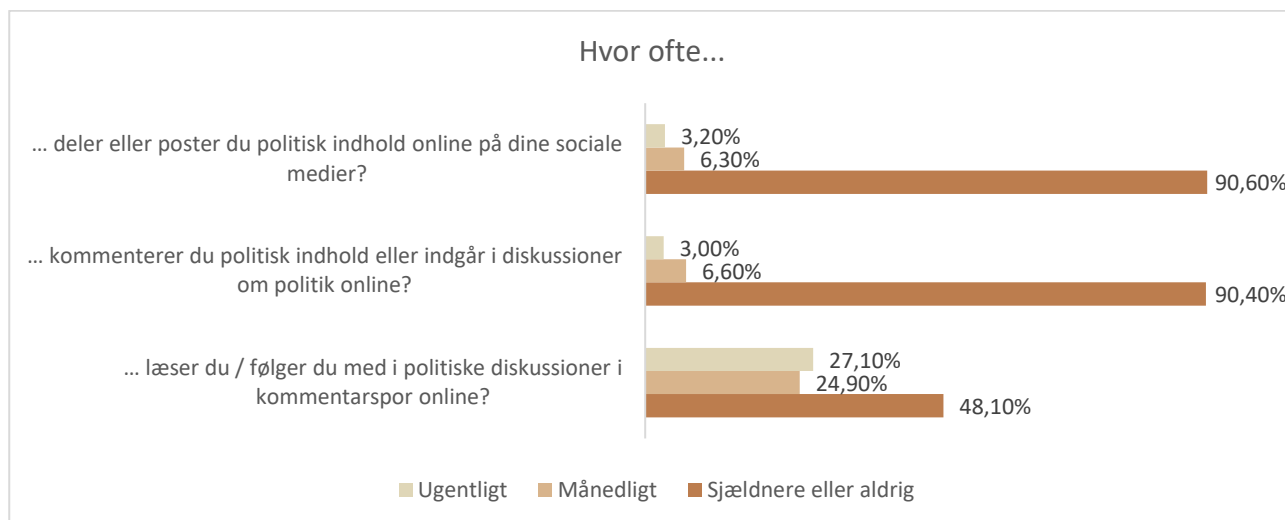

I figur 2 ses danskernes politiske engagement *online*. Det passive engagement, at læse eller følge med i politiske diskussioner i kommentarspor på sociale medier, men uden selv at deltage i disse, er den mest udbredte form for politisk engagement *online*. Hele 27 % angiver, at de gør dette ugentligt.

Til sammenligning er det blot 3 % af danskerne, som ugentligt selv deler politisk indhold og dermed står bag de opslag, hvorigennem de politiske diskussioner finder sted. Tilsvarende er det blot 3 % af danskerne, der ugentligt kommenterer eller på anden vis aktivt indgår i diskussioner af politik *online*.

⁴ 'Samlet'-variablen er konstrueret ved at sammenlægge respondenternes svar på, hvor ofte de taler om politik med henholdsvis 'Venner', 'Familie', 'Kollegaer/medstuderende' og 'Andre'. Man indgår således i kategorien 'Ugentligt', hvis man har angivet, at man ugentligt taler om politik med en af de fire førnævnte grupper.

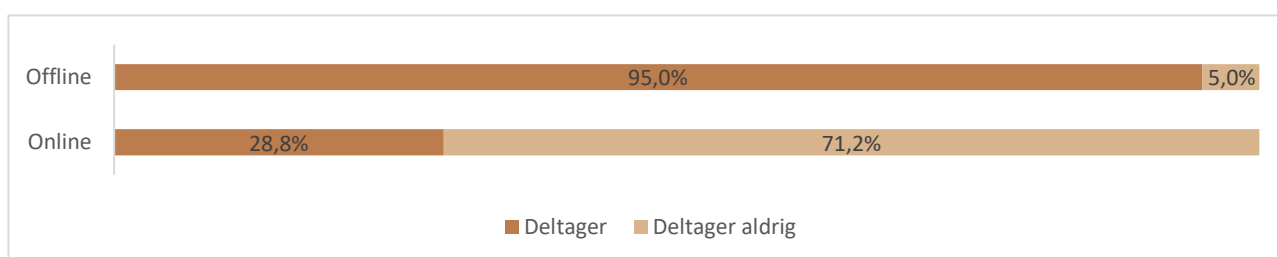
Figur 2: Danskernes politiske engagement online

Der er altså markant flere danskere, mere præcist 34 procentpoint flere, som på ugentlig basis indgår i politiske diskussioner *offline* end *online* (figur 1 og 2). Yderligere ses det af rapportens analyser, at mens det blot er 5 % af danskerne, som angiver, at de aldrig deltager i politiske diskussioner *ansigt-til ansigt*, angiver hele 71 % af danskerne, at de aldrig indgår i politiske diskussioner *online* (figur 3).

Selvom en del af det politiske engagement anno 2023 finder sted online, så finder størstedelen af den demokratiske samtale altså fortsat sted gennem traditionelle kanaler ved ansigt-til-ansigt-møder. Trods det, at digitaliseringen af den demokratiske har fyldt – og fortsat fylder – meget i den offentlige debat, er det altså ganske få danskere, der tager aktiv del i de politiske diskussioner online. Dette kan vidne om, at dele af det deliberative potentiale, udbredelsen af de sociale medier har ført med sig, fortsat er uforløst i en dansk kontekst.

Figur 3: Andele som aldrig deltager i politiske diskussioner hhv. offline og online

Offline deltagelse som en stærk indikator for online deltagelse

Der ses en klar og positiv sammenhæng mellem deltagelse i politiske diskussioner *ansigt-til-ansigt* og deltagelse i politiske diskussioner *online*. Blandt dem, der ugentligt diskuterer *politik ansigt-til-ansigt*, er der henholdsvis 5 og 10 procentpoint flere, der ugentligt eller månedligt deltager i politiske diskussioner *online*, end blandt dem, der sjældnere diskuterer *politik ansigt-til-ansigt* (tabel 2). Det ses således, at 75% af dem, som ugentligt indgår i politiske diskussioner *online*, ligeledes indgår i politiske diskussioner *offline* ugentligt (Appendiks, tabel 5).

Dette er overensstemmende med den øvrige litteratur på området, der ligeledes finder positive sammenhænge mellem de to former for politisk engagement (Vesnic-Alujevi 2012, Bode 2017). Dette tyder på, at de sociale medier ikke i nogen særlig udstrækning fungerer som et forum for demokratisk samtale for de grupper, der ellers sjældent indgår i politiske diskussioner ansigt til ansigt.

Tabel 2: Sammenhæng mellem offline deltagelse og online deltagelse

	Ugentlig deltagelse online	Månedlig deltagelse online	Deltager sjældnere eller aldrig online	Total
Ugentlig deltagelse offline	6,2%	10,7%	82,1%	100%
Månedlig deltagelse offline	1,1%	6,2%	92,7%	100%
Deltager sjældnere eller aldrig offline	1,3%	1,0%	97,7%	100%

P=0,000, gamma=0,5571, n=1191

Facebooks monopol på den demokratiske samtale online

Hele 80 % af de danskere, der har angivet, at de til tider indgår i politiske diskussioner online, har gjort dette gennem Facebook. De næstmest populære sociale medier at kommentere politisk indhold gennem er henholdsvis Instagram (14 %), LinkedIn (11 %) og Twitter (9 %) (figur 4).

Det amerikanske selskab Meta, der blandt andet står bag Facebook og Instagram, faciliterer således en ganske betydelig del af den demokratiske samtale online i Danmark. I forlængelse heraf fremhæver SIRI-kommisionen, at platforme som Facebook, må ses som "kritisk infrastruktur", der har en væsentlig betydning for informationsudvekslingen og holdningsdannelsen i Danmark (SIRI-kommisionen 2019).

At kommercielle og privatejede selskaber, såsom Meta, udgør en så betydelig del af den demokratiske infrastruktur online, kan være problematisk. Det skyldes, at selskaber som Meta lever af at indsamle og videresælge brugernes oplysninger og af at målrette reklameindhold til brugerne, hvorfor de har stor interesse i at fasholde brugernes opmærksomhed på platformene så længe som muligt. Som konsekvens heraf vil de forsøge at præsentere brugerne for indhold, der er mest muligt opsigsvækkende, hvorfor kontroversielt, sensationelt, polariserende og meningsplittende indhold favoriseres.

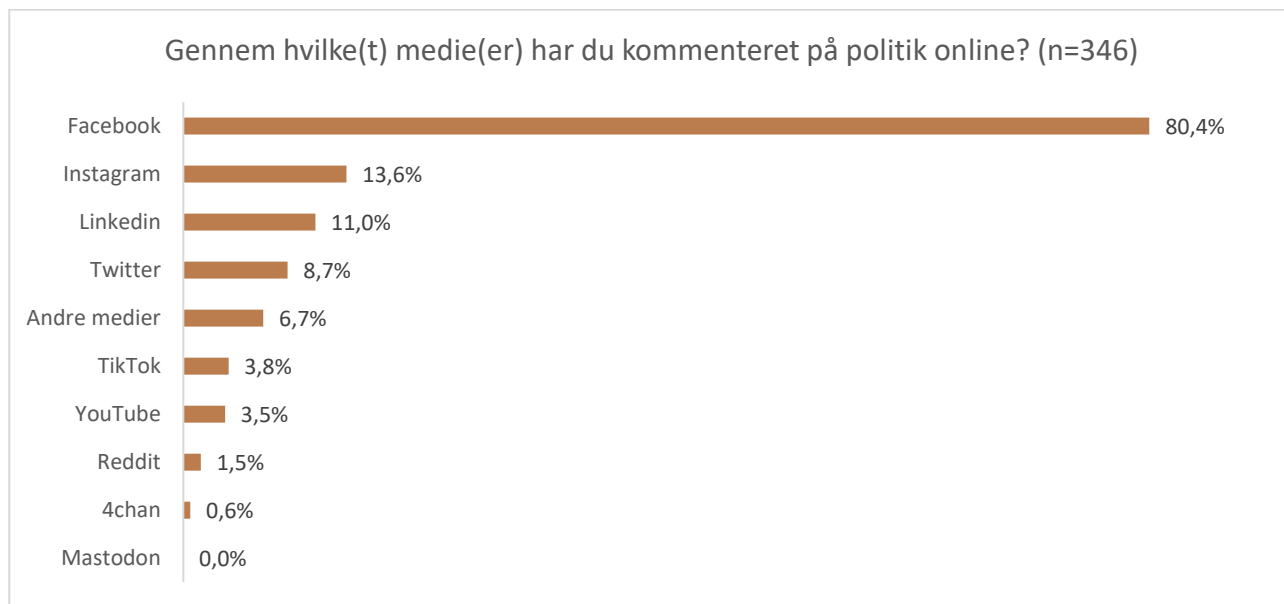
I tillæg hertil kan det potentielt være problematisk, at kommercielle og privatejede medier som dem, Meta står bag, langt hen ad vejen opererer efter egne spilleregler, hvad angår både algoritmisk kuratering og moderation af indhold, hvorfor det kan være svært for folk at gennemskue, hvorfor de præsenteres for det indhold, de gør.

DDC undersøger:
Digitaliseringen af den demokratiske samtale

Dette emne har også optaget Nordisk Tænk tank for Tech og Demokrati. Tænk tanken er kommet med anbefalinger til, at de nordiske lande bakker op om initiativer, der understøtter en åben demokratisk samtale online, og som kan fungere som alternativer til tech-giganternes platforme, samt at de nordiske public service-medier får mandat til at udvikle egne platforme til understøttelse af den demokratiske samtale online (Nordisk Tænk tank for Tech og Demokrati 2023).

Figur 4: Gennem hvilke medier foregår den demokratiske samtale online?

Hvem deltager i de politiske diskussioner?

Politisk deltagelse offline er således associeret med politisk deltagelse online. Men hvem er det så, der deltager henholdsvis off- og online? Er det de samme grupper, eller ser der ud til at være en ulighed i deltagelsen? Med andre ord: Hvor repræsentative er politiske diskussioner på de sociale medier?

Demografiske forskelle i deltagelsen i politiske diskussioner

Hvad angår deltagelsen i politiske diskussioner *ansigt-til-ansigt* ses det, at lidt flere mænd end kvinder angiver at diskutere politik ansigt til ansigt ugentligt (Figur 5). Hvad angår deltagelse i politiske diskussioner *online* ses det omvendt, at en lidt større andel kvinder deltager de i politiske diskussioner *online* ugentligt, men også, at en større andel mænd deltager månedligt. Det betyder, at der er lidt flere kvinder, som sjældent eller aldrig deltager i politiske diskussioner *online* (Figur 6, Appendiks, tabel 14). Samlet set er kønsforskellene i *online*-deltagelsen dog relativt små. Danskernes alder synes derimod slet ikke at have en signifikant sammenhæng med, hvor ofte de deltager i politiske diskussioner, hverken off- eller online (Figur 5 og 6).

En noget større forskel ses der, hvad angår uddannelsesniveau. Folk med mellemlange eller lange videregående uddannelser deltager signifikant mere i politiske diskussioner *ansigt-til-ansigt*. Eksempelvis ses det, at 51 % af danskerne med lange videregående uddannelser indgår i politiske diskussioner ansigt til ansigt på ugentlig basis, hvilket er hele 15 procentpoint mere end gennemsnittet for befolkningen (Figur 5 og 1). Modsat ses der ingen signifikante uddannelsesmæssige forskelle i deltagelsen i de demokratiske samtaler *online* (Figur 6). På dette punkt er politiske diskussioner *online* således mere repræsentative end politiske diskussioner *offline*.

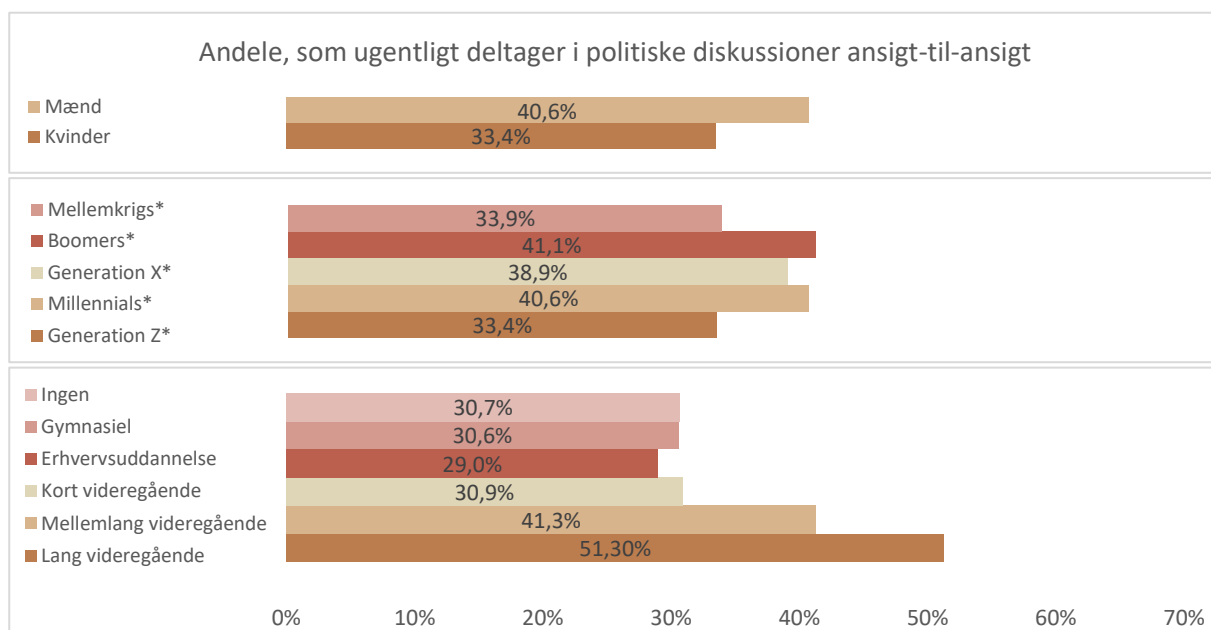
At vi finder, at flere kvinder end mænd deltager i de politiske diskussioner *online* ugentligt, og at der ikke er nogle signifikante forskelle i deltagelsesfrekvensen alt efter respondenternes alder, er overraskende, set i lyset af tidligere undersøgelser, der ellers viser, at de danske facebookdebatter er ganske lidt repræsentative, og at det primært er mænd og ældre, der deltager i disse (Zuelta & Laursen 2019). Forskellene i resultaterne kan tyde på, at den demografiske sammensætning af deltagerne i politiske diskussioner *online* varierer afhængigt af den sociale medieplatform, der undersøges, og at dem, der debatterer på Facebook, altså givetvis adskiller sig fra dem, der benytter f.eks. Instagram eller LinkedIn⁵.

Yderligere findes der undersøgelser, foretaget i U.S.A. og Sverige, som viser, at politisk engagement online er mere udbredt blandt højtuddannede (Bode 2017, Bäck 2019). At vores resultater er anderledes kan vidne om, at de danske politiske diskussioner online er mere repræsentative. Dog kan forskellene også skyldes, at man i den eksisterende litteratur blot har undersøgt, om folk har engageret sig politisk online, herunder ved for eksempel ved at 'like' politisk indhold, og dermed hverken har haft fokus på hyppigheden eller mere specifikt undersøgt den *aktive* deltagelse i de politiske diskussioner online.

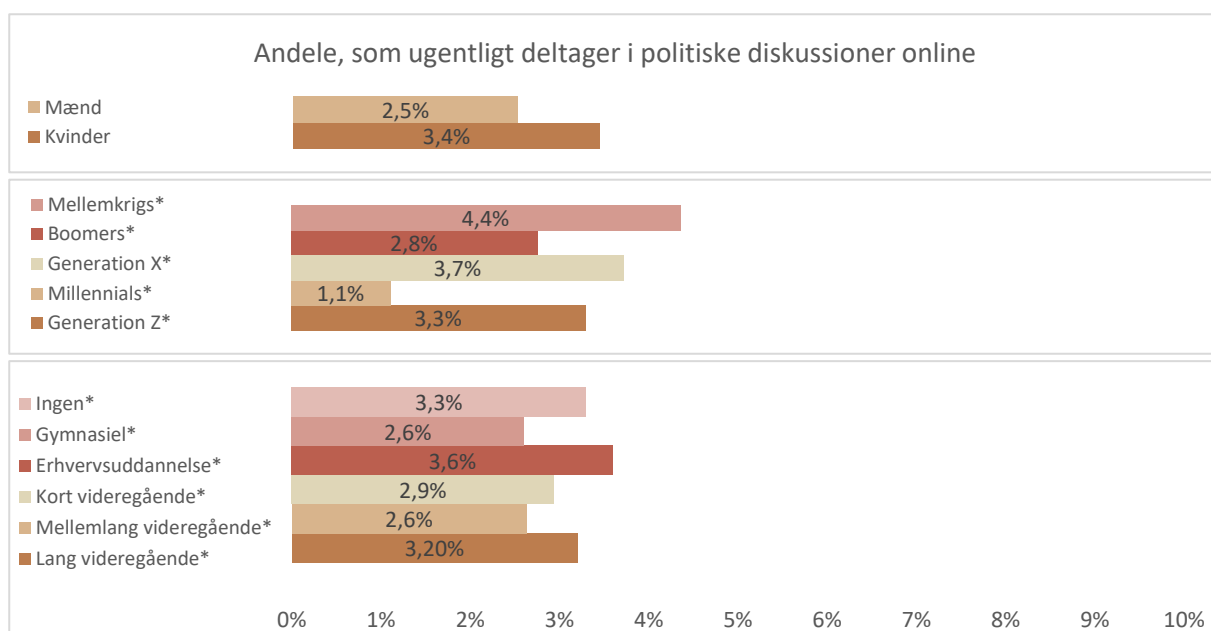
---

⁵ Det har desværre ikke været muligt at undersøge, om der er forskelle i den demografiske sammensætning blandt dem, der deltager gennem de forskellige sociale medieplatforme, da undersøgelsens stikprøve er for lille til dette, givet antallet af respondenter, der angiver at have deltaget i politiske diskussioner online (n=346).

Figur 5: Demografiske forskelle i offline-deltagelse⁶

Figur 6: Demografiske forskelle i online-deltagelse⁷

⁶ De fulde tabeller, der ligger til grund for figuren, ses i tabel 6, 7 og 8 i rapportens appendiks. Stjerne markerer de steder, hvor der ikke er signifikante sammenhænge.

⁷ De fulde tabeller, der ligger til grund for figuren, ses i tabel 14, 15 og 16 i rapportens appendiks. Stjerne markerer de steder, hvor der ikke er signifikante sammenhænge.

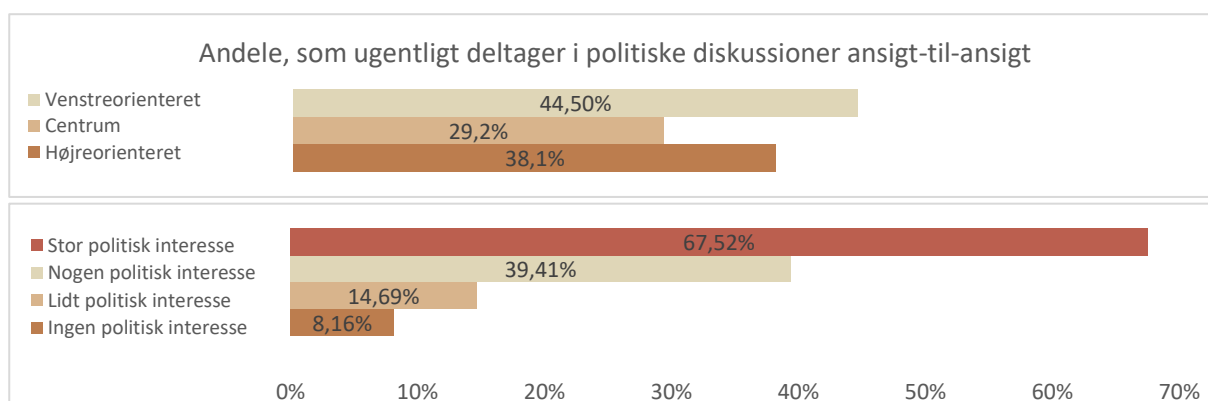
Minoritetsstatus har ingen betydning for deltagelsen

Det er yderligere undersøgt, om der er forskelle i danskernes deltagelse i den demokratiske samtale, alt efter om de tilhører enten etniske, religiøse eller seksuelle minoritetsgrupper. Interessen herfor skyldes, at tidligere undersøgelser har påvist, at det i Danmark især er etniske og religiøse minoritetsgrupper, der udsættes for hadtale og verbale angreb i diskussioner i kommentarspor på sociale medier, men også, at en stor del af de hadefulde kommentarer er rettet mod kvinder og seksuelle minoriteter (Analyse & Tal 2021). Hverken deltagelsen i politiske diskussioner off- eller online varierer dog i signifikant grad alt efter om respondenterne tilhører en etnisk, religiøs eller seksuel minoritetsgruppe (Appendiks, figur 1 og 2). At disse grupper i langt højere grad udsættes for verbale angreb og hadtale i kommentarspor på sociale medier (Analyse & Tal 2021), ser således ikke ud til at bevirke, at de i mindre grad deltager i politiske diskussioner online.

Deltagelsesforskelle alt efter politisk overbevisning og politisk interesse

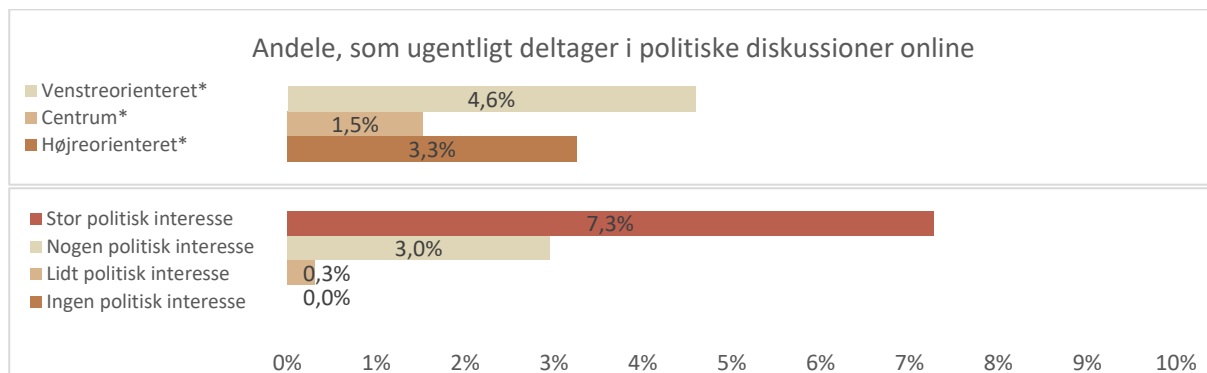
Det er yderligere undersøgt, om der er forskelle i deltagelsesfrekvensen alt efter politisk overbevisning og politisk interesse. Det ses, at venstreorienterede i højere grad end både højreorienterede og folk, der placerer sig selv midt i det politiske spektrum diskuterer politik *ansigt-til-ansigt* (Figur 7). Modsat er der ingen signifikant sammenhæng mellem respondenternes politiske overbevisning og deltagelsen i de politiske diskussioner *online* (Figur 8). På dette punkt er de politiske diskussioner *online* således mere repræsentative end de politiske diskussioner, der finder sted *ansigt-til-ansigt*. Yderligere ses det ikke overraskende, at folk med stor politisk interesse deltager markant mere i både politiske diskussioner off- og online (Figur 7 og 8). Resultaterne er overensstemmende med amerikansk litteratur, der ligeledes konkluderer, at det især er dem, der i forvejen er politisk interesserede, som diskuterer politik online (Bode 2017).

Figur 7: Forskelle i offline-deltagelse alt efter politisk overbevisning og politisk interesse⁸

⁸ De fulde tabeller, der ligger til grund for figuren, ses i tabel 12 og 13 i rapportens appendiks.

Figur 8: Forskelle i online-deltagelse alt efter politisk overbevisning og politisk interesse⁹

Ingen digital ulighed i deltagelsen i politiske diskussioner online

Slutteligt er det undersøgt, om der er sammenhænge mellem henholdsvis respondenternes digitale forståelse, digitale kompetencer, digitale adfærd, og så deres deltagelse i politiske diskussioner *online*. Det skyldes en interesse i at undersøge, om den relativt store digitale ulighed i Danmark, som blandt andet påvises gennem den første CDAl-rapport (Lorenzen 2023a), gør, at folk med færre digitale færdigheder afstår fra at deltage i politiske diskussioner *online*. Resultaterne viser dog, at der ingen forskelle er i andelen, som deltager i de politiske diskussioner *online*, hverken alt efter respondenternes digitale forståelse, digitale kompetencer eller digitale adfærd (Appendiks, figur 3). Den digitale ulighed ser således ikke ud til at have indflydelse på deltagelsen i politiske diskussioner *online*, hvilket er positivt, da det tyder på, at det at have få digitale færdigheder ikke udgør en barriere for deltagelsen i den demokratiske samtale *online*.

Opsummering: Politiske diskussioner online er mere repræsentative

Opsummerende ses det, at en lidt større andel kvinder end mænd deltager i de demokratiske samtaler *online* på ugentlig basis, mens den omvendte tendens ses, hvad angår deltagelsen i de politiske diskussioner *offline*. Alder har derimod ingen indflydelse på deltagelsesfrekvensen, hverken *off-* eller *online*. Ligeledes har uddannelsesniveaue ingen indflydelse på deltagelse i politiske diskussioner *online*, mens der hvad angår deltagelsen i politiske diskussioner *ansigt-til-ansigt* er flere højtuddannede, som deltager. Med hensyn til uddannelsesniveaue er deltagelsen i de demokratiske samtaler *online* således mere lige eller repræsentativ end deltagelsen i de demokratiske samtaler *offline*.

Yderligere ses der ingen forskelle i deltagelsen, hverken *off-* eller *online*, alt efter om man tilhører en etnisk, religiøs eller seksuel minoritetsgruppe. Et andet punkt, hvor deltagelsen *online* er mere lige eller repræsentativ, er politisk overbevisning. Modsat deltagelsen *offline*, hvor det ses, at flere venstreorienterede deltager, er der ikke nogen forskelle med hensyn til politisk overbevisning, hvad angår deltagelsen i politiske diskussioner *online*. Derudover ses det ikke overraskende, at folk med stor politisk

⁹ De fulde tabeller, der ligger til grund for figuren, ses i tabel 20 og 21 i rapportens appendiks. Stjerne markerer de steder, hvor der ikke er signifikante sammenhænge.

DDC undersøger:
Digitaliseringen af den demokratiske samtale

interesse hyppigere deltager i politiske diskussioner, både off- og online. Afslutningsvis ses der ingen forskelle i deltagelsen i de politiske diskussioner *online* alt efter folks digitale færdigheder.

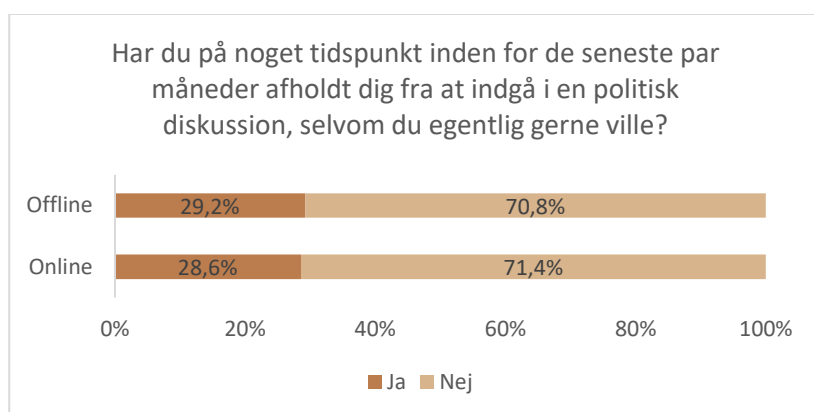
Konkluderende kan det således bemærkes, at noget tyder på, at de demokratiske samtaler, der foregår *online*, er mere repræsentative. Det skyldes, at de skævheder i deltagelsesfrekvensen, der ses hvad angår uddannelsesniveau og politisk overbevisning i forhold til deltagelse i politiske diskussioner *offline*, ikke genfindes, når det gælder *online*-deltagelse. Der er således ganske få sociale og demografiske forskelle i deltagelsen i den demokratiske samtale *online*. Det kan givetvis skyldes, at adgangen til politiske diskussioner *online* er mere lige og uforpligtende end adgangen til politiske diskussioner *ansigt-til-ansigt*.

Hvem afholder sig fra at deltage i politiske diskussioner?

Én ting er, hvem der deltager i den demokratiske samtale. Noget andet er, om der er særlige grupper, der af den ene eller anden årsag afholder sig fra at deltage, måske endda selvom de umiddelbart har lyst til at deltage. Det undersøges derfor dels, om der er noget, der afholder danskerne fra at deltage i de politiske diskussioner, selvom de egentlig har lyst, og dels om der er forskelle i, hvilke grupper der afholder sig fra at deltage. Interessen herfor skyldes, at det kan være et demokratisk problem, hvis der er særlige grupper der udøver selvrensensur, og hvis stemmer som konsekvens heraf ikke høres i debatterne. Det undersøges således, om deltagelsen i den demokratiske samtale potentielt kunne være større, hvis ikke folk, som egentlig har et ønske om at deltage, afholdt sig fra dette.

Det ses, at der, både hvad angår deltagelse off- og online, er 29 %, som angiver, at de på et tidspunkt inden for de seneste par måneder har afholdt sig fra at indgå i en politisk diskussion, selvom de egentlig havde lyst (figur 9). Dette vidner om, at der potentielt kunne være langt flere, som tog del i de demokratiske samtaler. Der er således et stort uforløst potentiale for politisk debat i Danmark.

Figur 9: Andele, som afstår fra at deltage i politiske diskussioner, selvom de har lyst

Ingen forskelle i andelene, der afholder sig fra at deltage, alt efter demografi eller minoritetsstatus

I lyset af ovenstående undersøges det, hvem det er der afholder sig fra at tage del i den demokratiske samtale. Der ses ingen forskelle i andelene, der har afholdt sig fra at deltage i politiske diskussioner, hverken *offline* eller *online*, selvom de egentlig havde lyst, hverken med hensyn til køn, alder eller uddannelsesniveau (Appendiks, figur 4 og 5). Ligeledes ses der ingen forskelle i andelene, der angiver, at de har afstået fra at deltage i politiske diskussioner, hverken off- eller online, alt efter om de tilhører en etnisk, religiøs eller seksuel minoritetsgruppe (Appendiks, figur 6 og 7).

Selvom det selvfølgelig er problematisk, at så store andele af danskerne afstår fra at deltage i de demokratiske samtaler både off- og online, er det positivt, at intet tyder på, at der er en social eller demografisk ulighed i, hvem der afstår fra at deltage. Intet tyder således på, at der sker en særlig *silencing*

eller selvcensur blandt de minoritetsgrupper, der ellers, jævnfør en rapport fra Analyse & Tal (2021), udsættes for markant mere hadtale og flere verbale angreb i diskussioner på sociale medier.

Forskelle alt efter politisk overbevisning, politisk interesse og deltagelsesfrekvens

Der ses ingen signifikant sammenhæng mellem respondenternes politiske overbevisning, og hvorvidt de har afholdt sig fra at indgå i politiske diskussioner *ansigt-til-ansigt* (figur 10). Det ses til gengæld, at større andele blandt både de venstre- og højreorienterede angiver, at de har afholdt sig fra at deltage i de politiske diskussioner *online*, selvom de havde lyst, end hvad der er tilfældet blandt dem, som placerer sig midt i det politiske spektrum (figur 11). Analyserne viser yderligere, at der blandt dem, som er meget eller noget interesseret i politik, er signifikant flere, der har afholdt sig fra at deltage i politiske diskussioner både off- og online, selvom de egentlig havde lyst til at deltage (figur 10 og 11).

Desuden er der blandt dem, som ofte deltager i politiske diskussioner *offline*, flere, der angiver, at de har afholdt sig fra at indgå i politiske diskussioner *offline* (figur 10). Ligeledes er der blandt dem, der på ugentlig basis deltager i politiske diskussioner *online*, flere, der har afholdt sig fra dette. Blandt de, som ugentligt deltager i politiske diskussioner *online*, har hele 39 procentpoint flere afholdt sig fra gøre dette, end end hvad der er tilfældet blandt de, som sjældent deltager i politiske diskussioner *online*. (figur 11). En oplagt forklaring herpå er, at dette hænger sammen med politisk interesse, og at de, der i forvejen deltager i de demokratiske samtaler, er mere interesseret i disse, hvorfor der også er flere blandt dem, som har en umiddelbar lyst til at deltage, men som af den ene eller anden grund afholder sig fra dette.

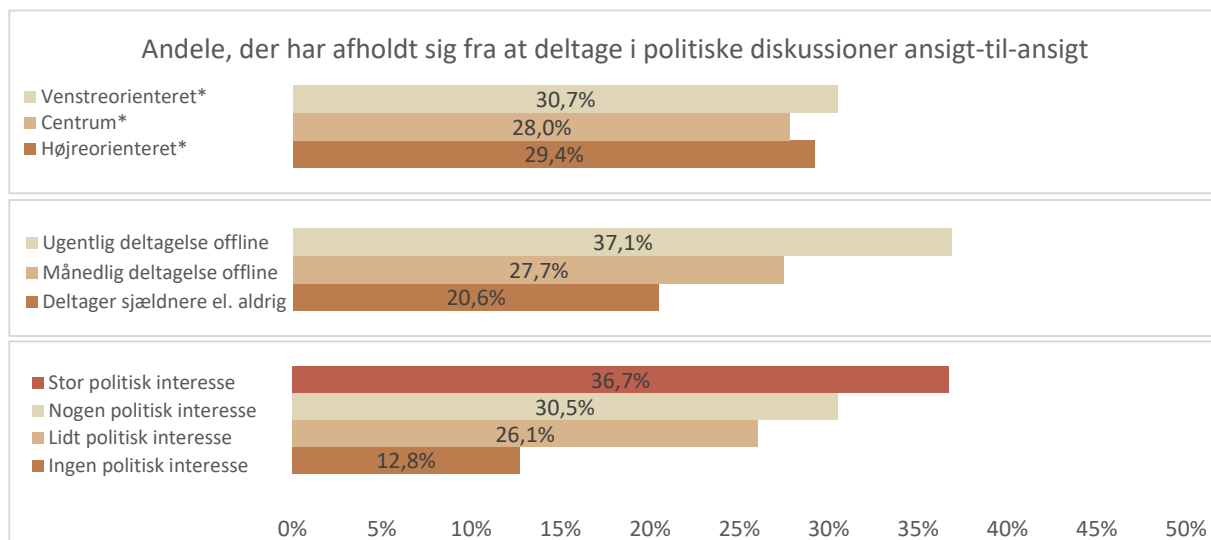
At større andele blandt både de venstre- og højreorienterede angiver, at de har afholdt sig fra at deltage i politiske diskussioner *online*, end hvad der er tilfældet blandt dem, som placerer sig midt i det politiske spektrum, kan skyldes, at den såkaldte 'chilling effekt'¹⁰ er mere udbredt blandt folk på de politiske fløje. En undersøgelse fra af Analyse & Tal (2021) har vist, at politisk overbevisning er omdrejningspunktet i 14 % af verbale angreb på Facebook, og at disse især er rettet mod folk på de politiske fløje. At folk på de politiske fløje i højere grad angribes i kommentarspor på sociale medier, kan altså være forklaringen bag, hvorfor disse grupper i højere grad afstår fra at deltage.

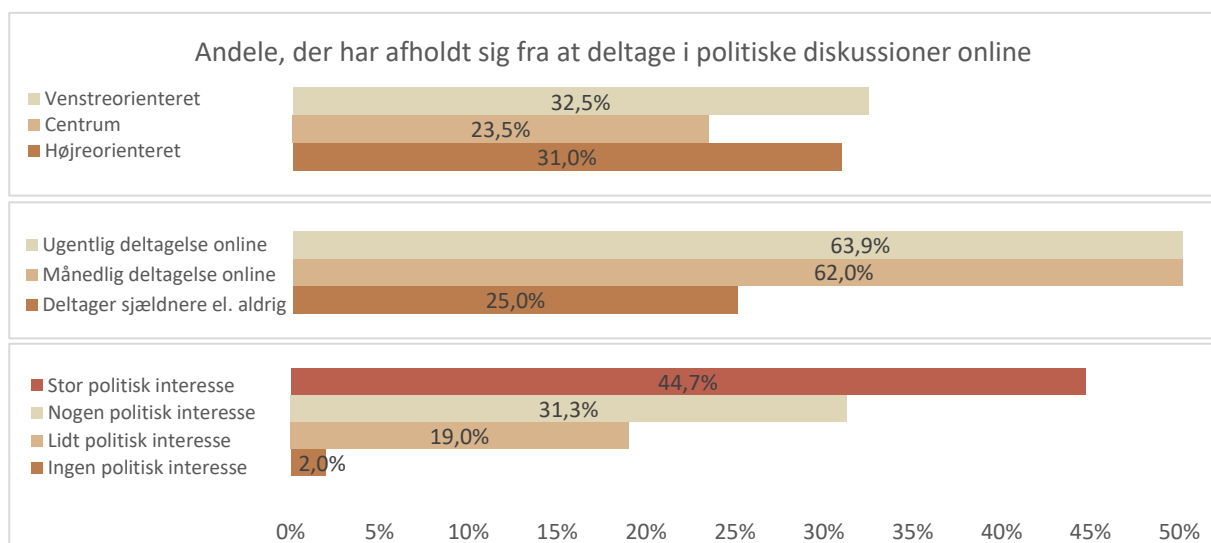
¹⁰ 'Chilling effekten' refererer til den selvcensur, der kan opstå, når folk afholder sig fra at deltage i politiske diskussioner på grund af tonen i debatten eller en frygt for negative konsekvenser eller represalier.

Figur 10: Sammenhæng mellem politisk overbevisning, hvor ofte man deltager i politiske diskussioner offline, politisk interesse og afholdelse fra at deltage offline¹¹

Figur 11: Sammenhæng mellem politisk overbevisning, hvor ofte man deltager i politiske diskussioner offline, politisk interesse og afholdelse fra at deltage online¹²

¹¹ De fulde tabeller, der ligger til grund for figuren, ses i tabel 31, 32 og 33 i rapportens appendiks. Stjerne markerer de steder, hvor der ikke er signifikante sammenhænge.

¹² De fulde tabeller, der ligger til grund for figuren, ses i tabel 40, 41 og 45 i rapportens appendiks.

Ingen digital ulighed i, hvem der afholder sig fra at deltage

Der ses ingen signifikante sammenhænge mellem hverken digital forståelse, digitale kompetencer eller digital adfærd og det at have afholdt sig fra at indgå politiske diskussioner *online*, selvom man egentlig havde lyst til at deltage (Appendiks, figur 8). Dette er positivt og tyder på, at den digitale ulighed, som blandt andet påvises gennem den første CDAI-rapport (Lorenzen 2023a), ikke gør, at grupper med færre digitale færdigheder hægtes af eller i særlig grad afholder sig fra at indgå i politiske diskussioner på sociale medier.

Opsummering: Ingen demografiske eller sociale skævheder i, hvem der afholder sig fra at deltage

Opsummerende kan det udledes, at der ikke er nogen signifikante forskelle i andelen, der har angivet, at de har afholdt sig fra at deltage i hverken politiske diskussioner off- eller online, selvom de egentlig havde lyst, hverken når det gælder køn, alder, uddannelse, etnicitet, religion, seksualitet, digital forståelse, digitale kompetencer eller digital adfærd. Det ses dog, at der er flere venstreorienterede og højreorienterede, der har afholdt sig fra at deltage i de politiske diskussioner *online* end folk, der placerer sig selv midt i det politiske spektrum. Ligeledes ses det, at folk med stor politisk interesse i højere grad har angivet, at de har afholdt sig fra at deltage i politiske diskussioner både off- og online, selvom de egentlig havde lyst, og at der blandt dem, som hyppigt indgår i politiske diskussioner *online* er flere, der har angivet, at de har afholdt sig fra at indgå i disse. Det samme mønster ses, hvad angår deltagelse i politiske diskussioner *offline*.

Det er problematisk, at 29 % af danskerne har angivet, at de henholdvis har afholdt sig fra at deltage i de demokratiske samtaler både off- og online, selvom de egentlig havde lyst. Men omvendt er der på den positive side ingen tegn på, at der eksisterer en demografisk eller social skævhed i, hvilke grupper der afstår fra at deltage.

Hvorfor afholder danskerne sig fra at deltage i den demokratiske samtale?

Det viser sig altså, at hele 29 % af danskerne mindst én gang inden for de seneste par måneder har undladt at deltage i politiske diskussioner henholdsvis off- og online, selvom de egentlig havde lyst (figur 9). Det er bekymrende, da disse samtaler spiller en vigtig rolle i et deliberativt demokrati. Derfor kigges der i det følgende afsnit nærmere på, hvorfor folk afholder sig fra at deltage. At identificere årsagerne bag dette kan være et nyttigt skridt på vejen til at træffe foranstaltninger, der opfordrer befolkningen til at deltage i de demokratiske samtaler og engagere sig i politik, for på den måde at sikre, at alle stemmer høres.

- Hele 42 % af dem, som inden for de sidste par måneder har afholdt sig fra at indgå i en politisk diskussion *ansigt-til-ansigt*, selvom de havde lyst, angiver, at årsagen er 'Fordi jeg ikke bryder mig om tonen i politiske debatter' (figur 12). 38 % har angivet, at det er 'Af høflighed, fx for at undgå at såre andre', mens 20 % har angivet, at det skyldes, at de synes, at andre går for meget op i politisk korrekthed (figur 12).
- Den mest udbredte årsag til, at folk afholder sig fra at indgå i politiske diskussioner *online*, selvom de egentlig har lyst til at deltage, er ligeledes, at folk ikke bryder sig om tonen i politiske debatter, hvilket hele 62 % har angivet som en af årsagerne (figur 12).
- Den næstmest udbredte årsag til at afholde sig fra at indgå i politiske diskussioner *online* er 'Af frygt for at blive chikaneret eller hængt ud', hvilket 27 % af respondenterne har angivet som årsag.
- Den tredjemest udbredte årsag bag ikke at deltage i politiske diskussioner *online*, selvom man har lyst, er 'Af høflighed, fx for at undgå at såre andre', hvilket 16 % har angivet som årsag (figur 12). Dette er væsentligt færre end de 38 %, der angiver dette som en af årsagerne til, hvorfor de ikke deltager i politiske diskussioner *ansigt-til-ansigt*.
- Desuden ses det, at kun 2 % har angivet, at online-censur er en af årsagerne til, at de ikke deltager i politiske diskussioner *online* (figur 12).

Selvom andelene, der angiver, at de har afholdt sig fra at deltage i politiske diskussioner henholdsvis ansigt-til-ansigt og online, er lige store, er der altså forskelle i årsagerne til ikke at involvere sig i de demokratiske samtaler alt efter, om de foregår ansigt-til-ansigt eller online.

En af de væsentligste forskelle er, at det, at andre går meget op i politisk korrekthed, er en betydeligt mere udbredt årsag til ikke at deltage i politiske diskussioner *ansigt-til-ansigt*. Det flugter med, at andres opfattelse og hensynet til andre overordnet synes at være en hyppigere årsag til ikke at deltage i de politiske diskussioner *ansigt-til-ansigt*. 'Af høflighed, fx for at undgå at såre andre' er således en mere udbredt årsag til ikke at deltage i politiske diskussioner *offline*. Desuden afholder flere sig fra at deltage i politiske diskussioner *offline* af frygt for at fremstå udvidende, blive til grin eller af frygt for at deltagelsen kan have konsekvenser på et personligt plan (figur 12).

Som tidligere undersøgelser også antyder (Neubaum & Krämer 2018, Zuelta & Laursen 2019, Pew Research Center 2017, Pew Research Center 2021, Dansk Ungdoms Fællesråd 2018), lader henholdsvis tonen i debatterne, frygt for chikane, trusler, vold og hadtale samt en frygt for at blive krænket eller fornærmet, til at fylde markant mere som årsager til at afholde sig fra at deltage i de politiske diskussioner *online* (figur 12).

DDC undersøger:
Digitaliseringen af den demokratiske samtale

Tilsvarende viser en analyse fra Institut for Menneskerettigheder, at hele 59 % af de aktive danske Facebook-brugere tøver med at udtrykke deres holdninger på Facebook grundet tonen i debatterne (Zuelta & Laursen 2019). Ligeledes mener Demokratikommisionen, at der på de sociale medier er "en meget rå digital debatkultur", som får folk til at afholde sig fra at deltage i onlinedebatter (Demokratikommisionen 2020). Dette vidner alt sammen om en opfattelse af, at det politiske debatmiljø *online* er grovere. At debatmiljøet *online* opfattes som grovere, og at folk givetvis har en opfattelse af, at måske særligt diskussioner om emner, som er kontroversielle eller deler vandene, hurtigere kan udvikle sig til personlige angreb i diskussioner *online*, kan altså føre til selvcensur (Neubaum & Krämer 2018). I litteraturen omtales det som 'chilling-effekten', når debattonen fører til selvcensur og afskrækker folk fra at deltage. Chilling-effekten er en problematisk tendens, der kan have store konsekvenser for demokratiet, da den kan resultere i en manglende repræsentation af forskellige synspunkter (Pew Research Center 2019).

Ovenstående bekræftes, når der kigges nærmere på, hvad de respondenter, der har svaret 'Andet, angiv venligst', anfører af årsager til, at de har afholdt sig fra at deltage i politiske diskussioner *online*. Flere af dem angiver således, at det er tonen i de politiske diskussioner *online*, der får dem til at afholde sig fra at deltage. Det illustreres blandt andet ved disse kommentarer:

"Der er en ubehagelig tone i kommentarsporene"

"Tonen er ikke altid ok"

"Der er for mange der ikke forstår/formår at føre en diskussion i en god tone"

I forlængelse heraf er der flere, som angiver, at årsagen til, at de ikke ønsker at deltage er, at der er for mange 'trolls' i de politiske diskussioner *online*. En anden årsag, som mange fremhæver, er, at de føler, at det er nyttesløst eller spild af deres tid at diskutere politik på sociale medier, da de har en opfattelse af, at folk ikke ønsker en konstruktiv dialog, hvilket blandt andet illustreres ved disse kommentarer:

"Fordi jeg mener, at det er spild af min personlige tid. Det er det, fordi det ikke nytter noget, hvis man prøver at ændre andres forkerte opfattelser af samfundets problemstillinger ved at nuancere problemerne"

"Jeg synes sjældent at politiske diskussioner fører noget godt med sig. Folk er meget utilbøjelige til at lytte til andres argumenter, og det bliver ofte bare mudderkastning, arrogance og øgenavne"

Endeligt er der en del, som afholder sig fra at deltage i politiske diskussioner *online*, da de har en opfattelse af, at andre folk er for uintelligente eller uvidende:

"Der deles for meget "uvidenhed" og tonen bliver hurtigt ond"

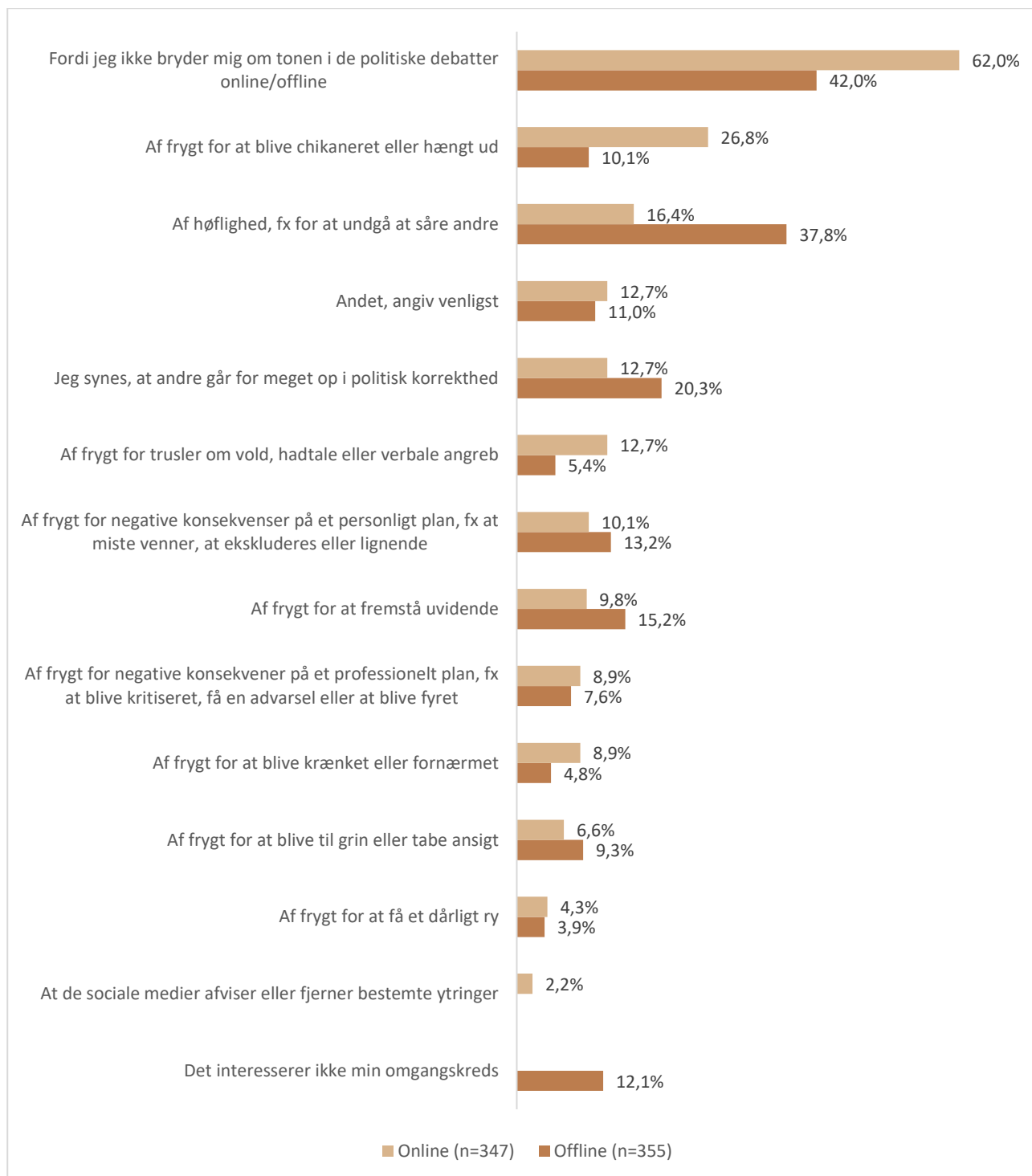
"Fordi det ofte er uintelligente mennesker, der ytrer sig om ting, de ikke forstår. Gider ikke bruge tid på det"

"Almindelig sund fornuft har det dårligere og dårligere"

DDC undersøger:
Digitaliseringen af den demokratiske samtale

Eksisterende litteratur på området tyder dog på, at hadtale og fjendtlige udsagn faktisk ikke fylder mere i politiske diskussioner *online* end i politiske diskussioner *offline*, men at det for mange kan virke sådan, fordi folk konfronteres med mange flere politiske diskussioner *online*, når de scroller gennem deres newsfeeds på de sociale medier (Bor & Petersen 2022). De hårde tone kan således genfindes i ansigts-til-ansigt-diskussioner, men på de sociale medier eksponeres man for væsentligt flere debatter, hvor interaktioner og algoritmisk kuratering gør, at disse ryger til tops i folks newsfeeds, hvilket kan føre til en fejlagtig opfattelse af, at ekstreme eller hadefulde udsagn er disproportionalt udbredte (Demokratikommissionen 2020). Selvom hadtale online måske ikke er så udbredt, som folk tror, er det alligevel et demokratisk problem, hvis en opfattelse af, at det politiske debatmiljø online er grovere, er med til at afholde folk fra at deltage i demokratiske samtaler online.

Figur 12: Årsager til, at man har afholdt sig fra at indgå i en politisk diskussion hhv. online og offline, selvom man egentlig gerne ville¹³

¹³ Bemærk at årsagen 'At de sociale medier afviser eller fjerner bestemte ytringer' kun har været en valgmulighed blandt dem, som har afholdt sig fra at indgå i politiske diskussioner online, mens årsagen 'Det interesserer ikke min omgangskreds' kun har været en valgmulighed blandt dem, som har afholdt sig fra at indgå i politiske diskussioner offline.

Integration, religion og ligestilling som særligt prekære debattemner

Én ting er årsagerne til, at folk afholder sig fra at tage del i politiske diskussioner. Noget andet er, om der er særlige emner, som danskerne afholder sig fra at diskutere. Derfor undersøges det dels, om der er forskelle i, hvilke emner danskerne holder sig fra at diskutere henholdsvis *ansigt-til-ansigt* og *online* og dels, om der er nogle emner, de i særligt høj grad afholder sig fra at diskutere.

Langt hed ad vejen er det de samme emner, danskerne afholder sig fra at diskutere *offline* såvel som *online*. Interessant er det, at det især er 'Udlændinge og flygtninge', som folk afholder sig fra at diskutere. Hele 52 og 62 % af dem, som har angivet, at de afholder sig at indgå i politiske diskussioner henholdsvis off- og online, har svaret, at de har afholdt sig fra at diskutere dette emne, selvom de havde lyst (figur 13). Ligeledes er emnerne 'Religion og tro' samt 'Ligestilling og diskrimination' blandt de emner, som flest danskere, både off- og online, angiver, at de har undladt at diskutere, selvom de egentlig havde lyst (figur 13). I overensstemmelse hermed finder en rapport fra Institut for Menneskerettigheder ligeledes, at 'Religion og tro' samt 'Udlændinge og flygtninge' er blandt de emner, som aktive danske Facebook-brugere hyppigst afholder sig fra at kommentere (Zuelta & Laursen 2019).

Der ses dog også forskelle i de emner, danskerne angiver, at de afholder sig fra at diskutere henholdsvis off- og online. Når det gælder emnerne 'Sundhed, social- og omsorgsområdet' og 'Familie og børn/unge', angiver mere end 10 procentpoint flere, at de har afholdt sig fra at diskutere disse *online* end *offline* (figur 13). Noget kan således tyde på, at disse emner er mere prekære eller 'sprængfarlige' at diskutere *online*. Det ses desuden mere generelt, at uagtet hvilket af de anførte emner der er tale om, er der en større andel, af dem, som har afholdt sig fra at indgå i politiske diskussioner *online*, der har angivet, at det pågældende emne var blandt dem, de har undladt at diskutere. Der er således flere emner, folk afholder sig fra at diskutere *online* end *ansigt-til-ansigt*. Det kan vidne om, at folk måske generelt opfatter de politiske diskussioner *online* som mere letantændelige eller sprængfarlige, uanset emne, hvilket givetvis skyldes en opfattelse af, at de politiske debatmiljøer *online* generelt er mere fjendtlige eller hadefulde.

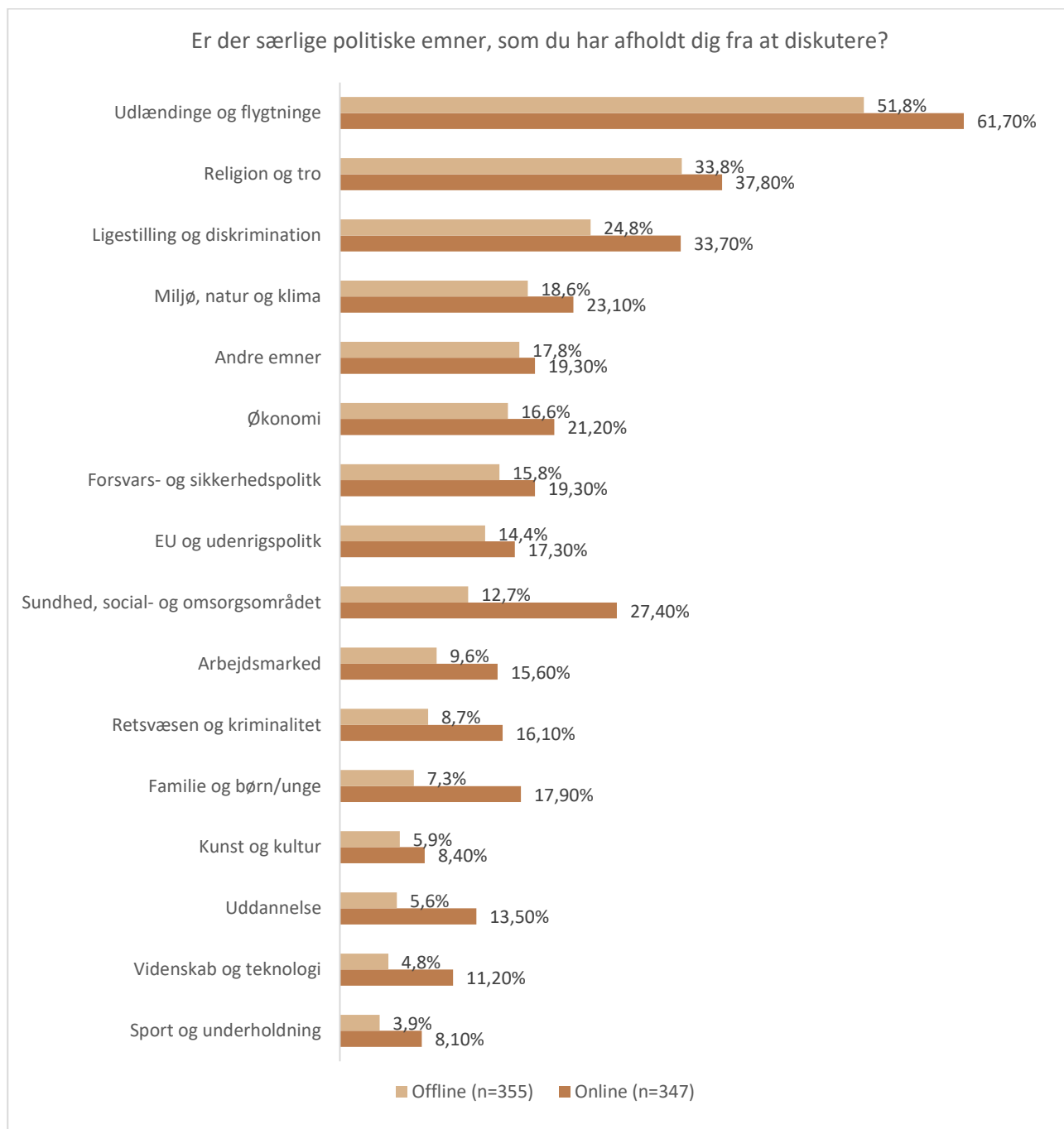
At især 'Udlændinge og flygtninge', 'Religion og tro' samt 'Ligestilling og diskrimination' er blandt de emner, som flest respondenter svarer, at de har afholdt sig fra at diskutere *online*, selvom de egentlig havde lyst, kan skyldes flere ting. En rapport fra Analyse & Tal (2021) har kortlagt, at disse emner er blandt de emner, hvor der i politiske diskussioner på Facebook er flest verbale angreb og hadefulde ytringer. Ligeledes har DR's Medieforskning vist, at 'Udlændinge og flygtninge' samt 'Seksuelle krænkelser' er blandt de emner, der er mest vredesfremkaldende i DR Nyheders kommentarspor på Facebook (DR Medieforskning 2022). Når vi samtidig, jævnfør figur 12, ved, at den mest udbredte årsag til, at danskerne afholder sig fra at indgå i politiske diskussioner *online*, er, at de ikke bryder sig om tonen i de politiske debatter, er en nærliggende forklaring derfor, at der forekommer særligt mange hadefulde kommentarer i diskussionerne af disse emner. Den såkaldte 'chilling-effekt'¹⁴ er altså givetvis mere udpræget, hvad angår disse emner. Det kan være et stort demokratisk problem, at der således er særlige emner, som danskerne afstår fra at

---

¹⁴ 'Chilling-effekten' refererer til den selvcensur, der kan opstå, når folk afholder sig fra at deltage i politiske diskussioner på grund af tonen i debatten eller en frygt for negative konsekvenser eller represalier.

diskutere – især hvis det betyder, at folks syn på disse emner ikke nuanceres og at de ikke mødes med eller udfordres af andre borgeres holdninger eller rationaler.

Figur 13: Emner, man har afholdt sig fra at diskutere, selvom man havde lyst

Danskernes syn på digitaliseringen af den demokratiske samtale

I det følgende afsnit undersøges danskernes syn på og holdninger til digitaliseringen af den demokratiske samtale. I lyset af de tidligere præsenterede resultater og det, at blot 3 % af danskerne ugentligt diskuterer politik *online*, og at hele 71 % angiver, at de aldrig gør dette, er det interessant at opnå indsigt i, om dette kan skyldes, at danskerne har et mere negativt syn på demokratiske samtaler *online* end demokratiske samtaler, der foregår *ansigt-til-ansigt*.

Online-diskussioner opfattes som mere ekstreme og hadefulde

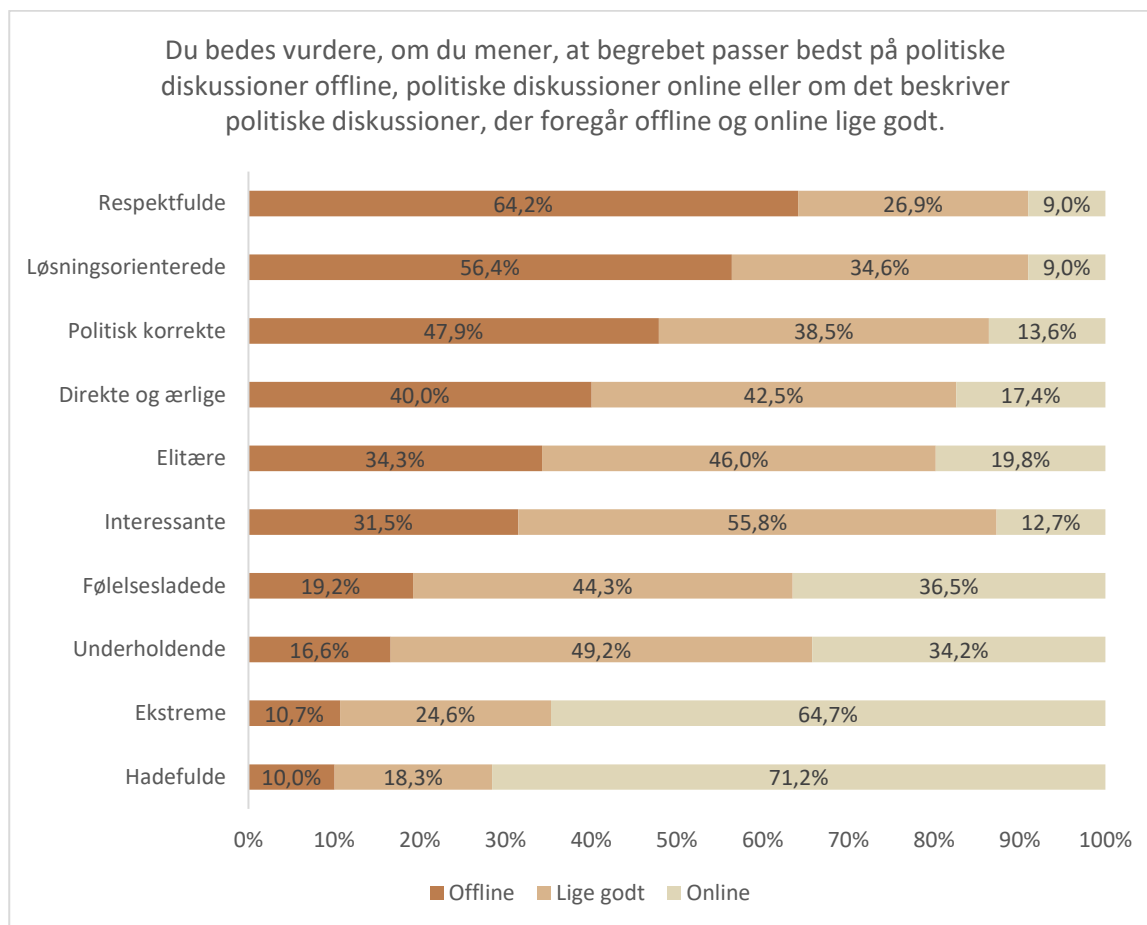
For at tage temperaturen på danskernes holdninger til digitaliseringen af den demokratiske samtale er undersøgelsens respondenter blevet bedt om at vurdere, om de mener, at en række forskellige udsagn bedst beskriver politiske diskussioner online, politiske diskussioner offline, eller om begreberne beskriver politiske diskussioner offline og online lige godt (figur 14).

Det ses, at de politiske diskussioner, der finder sted *offline*, beskrives som mere respektfulde (64 %), mere løsningsorienterede (56 %) samt mere direkte og ærlige (40 %). En større andel har ligeledes svaret, at de er mere interessante (32 %), om end 56 % mener, at politiske diskussioner off- og online er lige interessante (figur 14). De politiske diskussioner *offline* beskrives dog også som mere politisk korrekte (48 %) og mere elitære (34 %) (figur 14). De politiske diskussioner *online* beskrives derimod som mere som ekstreme (65 %) og hadefulde (71 %). Yderligere beskrives de som mere følelsesladede (37 %) og som mere underholdende (34 %).

Overordnet tegner der sig således et billede af, at de politiske diskussioner *offline* tilskrives flere positive egenskaber, end hvad der er tilfældet for de politiske diskussioner, der finder sted *online* (figur 14). Det er dog værd at understrege, at det, at politiske diskussioner *online* opfattes som mindre elitære, mere underholdende og til dels også det, at de opfattes som følelsesladede, kan vidne om, at der trods alt er punkter, hvor danskerne opfatter de politiske diskussioner *online* mere positivt.

At danskerne opfatter de politiske diskussioner, der finder sted *online*, som mere ekstreme og hadefulde, er i tråd med rapportens øvrige fund og det, at henholdsvis tonen i debatterne, frygt for chikane, trusler, vold og hadtale samt en frygt for at blive krænket, er mere udbredte årsager til ikke at tage del i politiske diskussioner *online* end *offline* (figur 12). Fundene er desuden overensstemmende med amerikansk litteratur, som ligeledes viser, at offline diskussioner opfattes som mere respektfulde, løsningsorienterede og politisk korrekte, mens online-diskussioner opfattes som vredere (Pew Research Center 2016, Bor & Petersen 2019).

Figur 14: Begreber til at beskrive politiske diskussioner off- og online

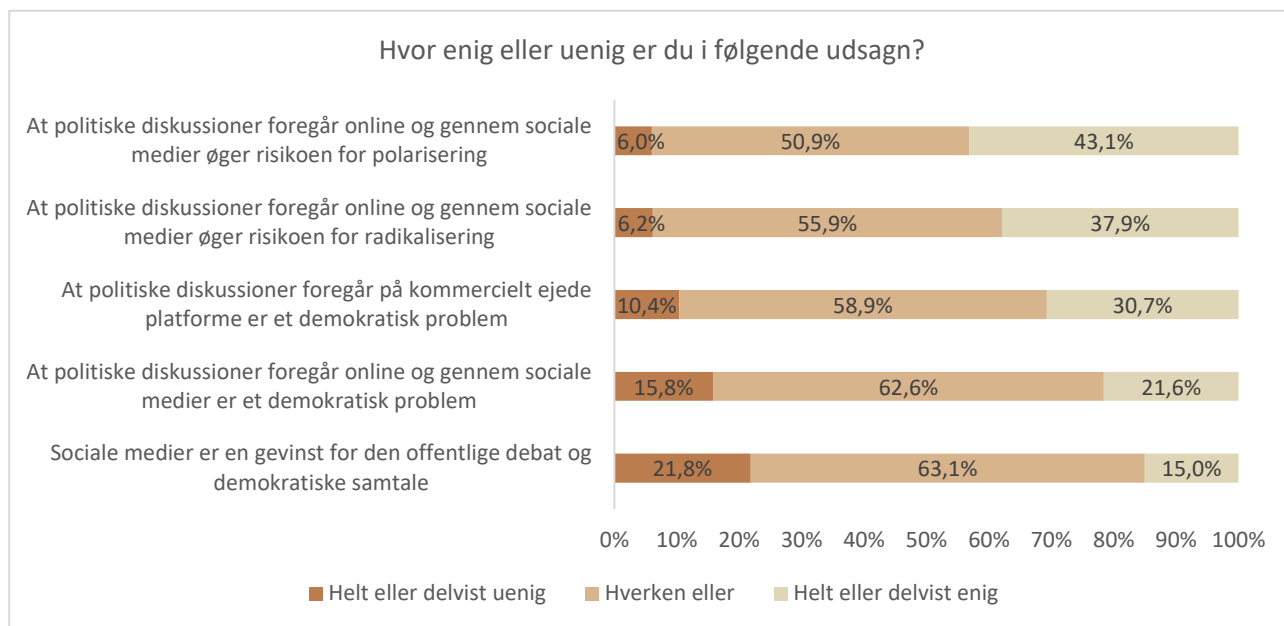
Danskerne opfattelse af implikationerne ved digitaliseringen af den demokratiske samtale

For at opnå en bedre forståelse af danskernes holdninger til digitaliseringen af den demokratiske samtale er respondenterne blevet bedt om at vurdere, hvor enige eller uenige de er i en række udsagn om, hvilken betydning det har, at politiske diskussioner finder sted på sociale medier (figur 15).

Heraf ses det, at:

- Henholdsvis 38 og 43 % af danskerne er enige eller delvist enige i, at det, at politiske diskussioner foregår online og gennem sociale medier, øger risikoen for radikalisering og polarisering, mens blot 6 % er uenige i dette.
- 31 % af danskerne mener, at det er et demokratisk problem, at politiske diskussioner finder sted på kommercielt ejede platforme, mens kun 10 % er uenige i dette.
- 22 % af danskerne er mere generelt enige eller delvist enige i, at det er et problem, at politiske diskussioner finder sted online og gennem sociale medier.
- Kun 15 % af danskerne mener, at de sociale medier er en gevinst for den offentlige debat og den demokratiske samtale.

Figur 15: Enighed i udsagn om digitalisering af den demokratiske samtale¹⁵

Respondenternes svar på spørgsmålene i figur 15 er samlet i et indeks, som efterfølgende er omkodet til tre kategorier: 'Negativt syn', 'Neutralt syn' og 'Positivt syn'¹⁶. Af tabel 3 fremgår det, at 36 % af danskerne har et negativt syn på digitaliseringen af den demokratiske samtale, at 57 % har et neutralt syn, mens blot 7 % har et decideret positivt syn (tabel 3).

Tabel 3: Danskernes syn på digitaliseringen af den demokratiske samtale

Negativt syn	36,2 %
Neutralt syn	56,9 %
Positivt syn	6,9 %

Note: n=1134

Ingen forskelle i folk syn på digitaliseringen af den demokratiske samtale alt efter, om de debatterer online

Der ses ingen signifikante sammenhænge mellem, hvor ofte man tager del i den demokratiske samtale online og synet på digitaliseringen af den demokratiske samtale. Det er overraskende, da man ellers kunne forestille sig, at det, at man rent faktisk deltager i de politiske diskussioner online, kunne medføre, at man konfronteres med de mere positive og deliberative potentialer, de sociale medier som debatfora besidder (Appendiks, tabel 46). Dette er imidlertid ikke tilfældet. Ligeledes ses der ingen sammenhæng mellem, om man har afholdt sig fra at deltage i en politisk diskussion online, selvom man egentlig havde lyst, og så holdninger til digitaliseringen af den demokratiske samtale (Appendiks, tabel 47).

¹⁵ Variablene i figur 15 måles oprindeligt på en 7-punktsskala gående fra 1 = 'Helt uenig' til 7 = 'Helt enig'.

For overskuelighedens skyld er variablene i figuren rekodet således, at 1-2 = 'Helt eller delvist uenig', 3-5 = 'Hverken eller' og 6-7 = 'Helt enig'.

¹⁶ En nærmere beskrivelse af indekstrukturen ses i rapportens Data og metode-afsnit.

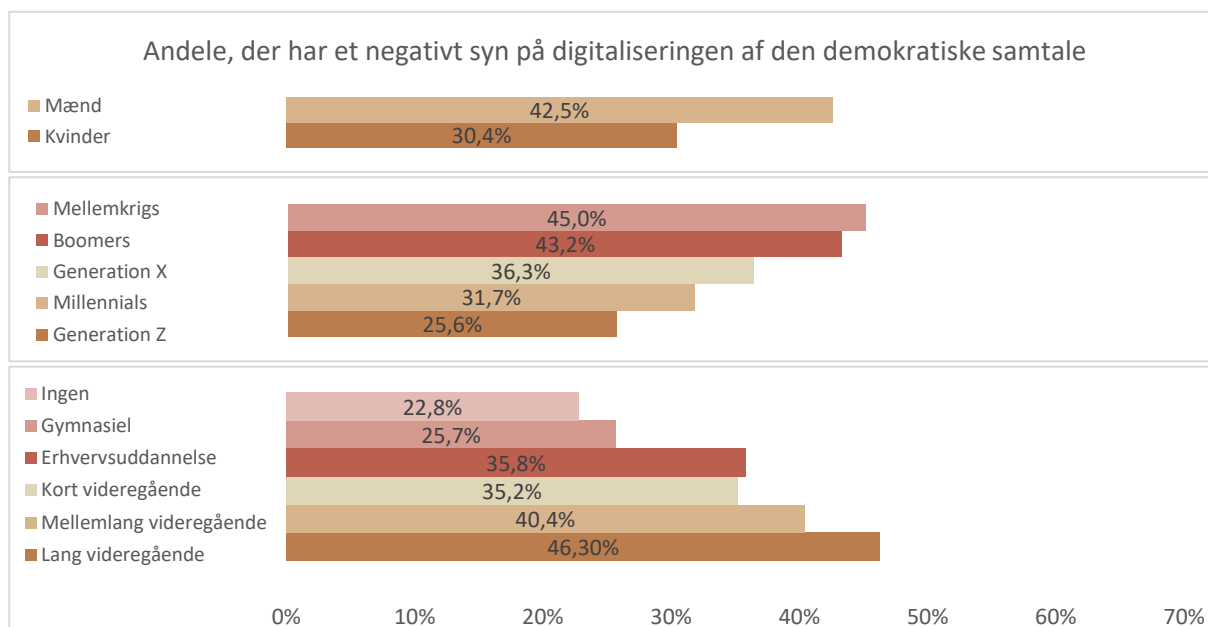
Store demografiske forskelle i synet på digitaliseringen af den demokratiske samtale

Selvom deltagelsen i de politiske diskussioner online ikke i nogen særlig grad varierer alt efter demografi (figur 6), ses der store og signifikante forskelle i danskernes holdninger til digitaliseringen af den demokratiske samtale alt efter deres køn, alder og uddannelsesniveau:

- Flere mænd end kvinder har et negativt syn på digitaliseringen af den demokratiske samtale. Mens 43 % af mændene har et negativt syn, gælder det 30 % af kvinderne (Figur 16).
- Jo ældre en generation, jo større en andel har et negativt syn på digitaliseringen af den demokratiske samtale. Det ses, at mens 45 % af mellemkrigsgenerationen (født ml. 1928 og 1945) har et negativt syn, gælder det blot 26 % af Generation Z (født efter 1997) (Figur 16).
- Et længere uddannelsesniveau er overordnet set associeret med et mere negativt syn på digitaliseringen af den demokratiske samtale. Mens der blandt folk med lange videregående uddannelser er 46 %, der har et negativt syn, gælder det blot 23 % af dem, som ingen uddannelse har (Figur 16).

At vi ser, at unge er mere positivt stemte over for digitaliseringen af den demokratiske samtale, er overensstemmende med fund fra Dansk Ungdoms Fællesråds Demokratianalyse fra 2022. De viser blandt andet, at unge i højere grad mener, at onlinedebatter giver dem en bedre forståelse for folk, de er uenige med. Ligeledes viser de, at selvom unge generelt mener, at onlinedebatter er "for ekstreme", så er de mere positivt stemte end øvrige danskere (Dansk Ungdoms Fællesråd 2022b).

Figur 16: Demografiske forskelle i andelen, der har et negativt syn på digitaliseringen af den demokratiske samtale ¹⁷

¹⁷ De fulde tabeller, der ligger til grund for figuren, ses i tabel 48, 49 og 50 i rapportens appendiks.

Ingen forskelle i holdninger til digitaliseringen af den demokratiske samtale alt efter minoritetsstatus

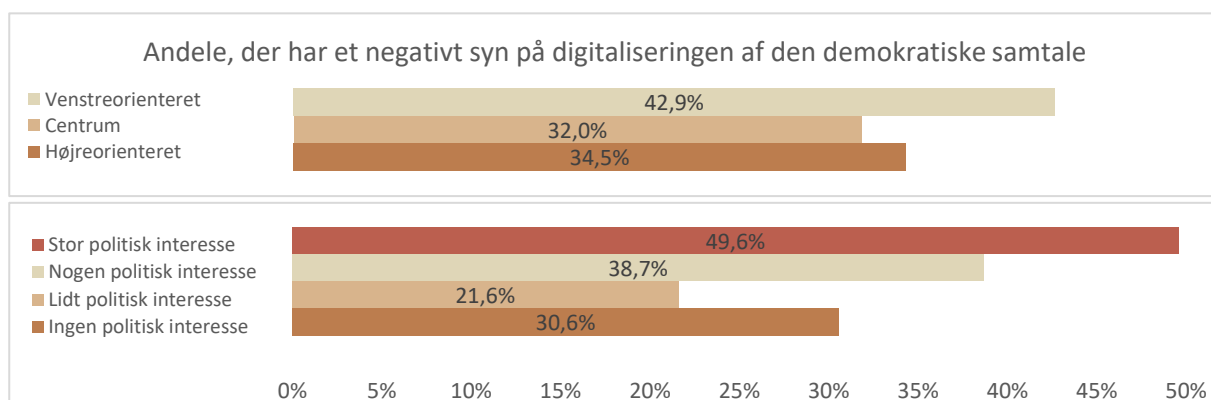
Modsat ses der ingen signifikante forskelle i respondenternes holdninger til digitaliseringen af den demokratiske samtale, alt efter om de tilhører en etnisk, religiøs eller seksuel minoritetsgruppe eller ej (Appendiks, tabel 51, 52 og 53). Det er overraskende, at de minoritetsgrupper, der ellers jf. en undersøgelse fra Analyse & Tal (2021) udsættes for mest hadtale og verbale angreb i diskussioner på Facebook i Danmark, ikke har et signifikant mere negativt syn på digitaliseringen af den demokratiske samtale. Analyse & Tal viser for eksempel, at knap 50 % af de angreb rettet mod folks beskyttede karakteristika, der finder sted i danske Facebook-debatter, omhandler nationalitet, etnicitet eller religion (Analyse & Tal 2021). Dette ser dog ikke ud til at bevirke, at disse grupper har et mere negativt syn på digitaliseringen af den demokratiske samtale, ligesom rapportens øvrige analyser viser, at dette ikke får disse grupper til at deltage mindre eller i højere grad at afholde sig fra at indgå i politiske diskussioner online.

Venstreorienterede og politisk interesserede er mere skeptiske

Der er store forskelle i danskernes holdninger til digitaliseringen af den demokratiske samtale alt efter deres politiske overbevisning og politiske interesse. Mens der blandt venstreorienterede er 43 %, som har et negativt syn på digitaliseringen af den demokratiske samtale, gælder det henholdsvis 35 og 32 % blandt højreorienterede og dem, der placerer sig midt i det politiske spektrum (Figur 17). At venstreorienterede er mere skeptiske overfor digitaliseringen af den demokratiske samtale forklarer muligvis, hvorfor det i figur 11 sås, at venstreorienterede i højere grad afholder sig fra at indgå i politiske diskussioner online, trods en umiddelbar lyst til at deltage.

Blandt folk, som er meget eller noget interesserede i politik er der ligeledes signifikant flere, der har et negativt syn på digitaliseringen af den demokratiske samtale, end blandt dem, som er mindre interesserede i politik (Figur 17). Dette kan måske skyldes at dem, som er meget interesserede i politik, måske også er mere optagede af tilstanden af den demokratiske samtale, og at de derfor er mere skeptiske overfor digitaliseringen heraf.

Figur 17: Forskelle i andelen med et negativt syn på digitaliseringen af den demokratiske samtale alt efter politisk overbevisning og politisk interesse¹⁸

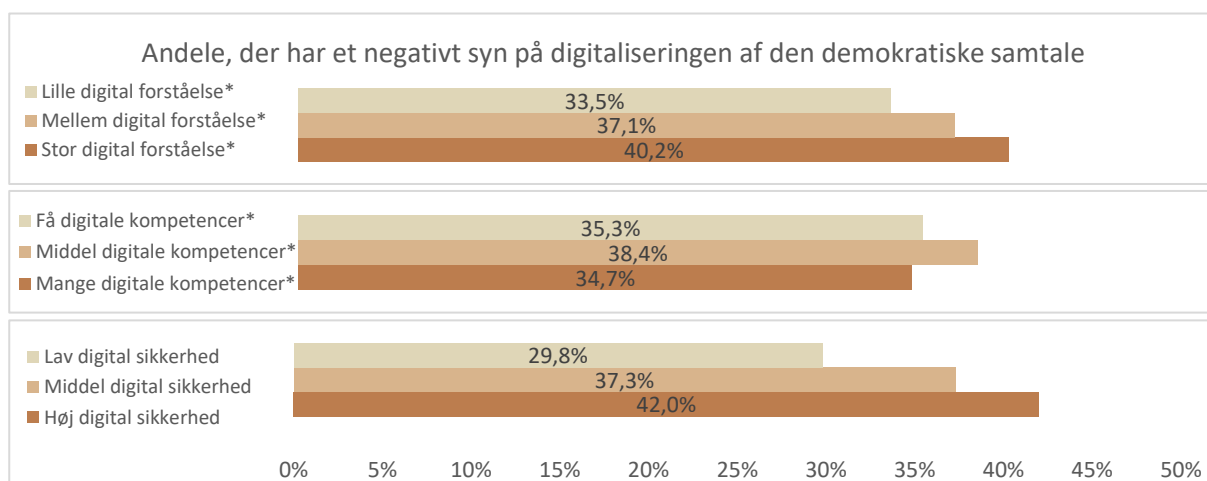
¹⁸ De fulde tabeller, der ligger til grund for figuren, ses i tabel 54 og 55 i rapportens appendiks.

Digitalt sikre danskere er mere skeptiske overfor digitaliseringen af den demokratiske samtale

Der ses ingen signifikante sammenhænge mellem hverken danskernes digitale forståelse eller deres digitale kompetencer og så deres syn på digitaliseringen af den demokratiske samtale (Figur 18). Om man har mange eller få digitale færdigheder ser således ikke ud til at have indflydelse på holdningerne til digitaliseringen af den demokratiske samtale, og få færdigheder ser altså ikke ud til at gøre folk hverken mere eller mindre negativt stemte overfor digitaliseringen af den demokratiske samtale.

Til gengæld ses det, at de digitalt sikre danskere har et signifikant mere negativt syn på digitaliseringen af den demokratiske samtale (Figur 18). En øget opmærksomhed på at beskytte sine personlige og private data online er således forbundet med en større skepsis over for politiske diskussioner online.

Figur 18: Sammenhæng mellem digitale færdigheder og afholdelse fra at deltage online¹⁹

Opsummering: mænd, ældre, højtuddannede, venstreorienterede og digitalt sikre danskere er mere skeptiske

Der ses ingen sammenhænge mellem, om man diskuterer politik online, og så synet på digitaliseringen af den demokratiske samtale. Der påvises dog store demografiske forskelle. Mænd, ældre generationer og folk med videregående uddannelser er mere skeptiske overfor digitaliseringen af den demokratiske samtale. Om man tilhører en etnisk, religiøs eller seksuel minoritetsgruppe, har derimod ikke har nogen sammenhæng med holdningerne til digitaliseringen af den demokratiske samtale. Til gengæld ses det, at venstreorienterede og politisk interesserede har et mere negativt syn. Yderligere ses det, at digitale færdigheder ikke har nogen betydning for folks syn på digitaliseringen af den demokratiske samtale. Det ses dog, at danskere med en mere sikker digital adfærd i højere grad har et negativt syn på digitaliseringen af den demokratiske samtale.

¹⁹ De fulde tabeller, der ligger til grund for figuren, ses i tabel 56, 57 og 58 i rapportens appendiks. Stjerne markerer de steder, hvor der ikke er signifikante sammenhænge.

Referencer

- Analyse & Tal 2021: *Angreb i den offentlige debat på Facebook*. København: Analyse & Tal
- Andersen, J. G. 2004: *Et ganske levende demokrati*. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag
- Arguedas, A. R., Robertson, C. T., Fletcher, R. & Nielsen, R. K. 2022: Echo Chambers, Filter Bubbles, and Polarisation: A Literature Review. Oxford: *Reuters Institute, University of Oxford*
- Bakshy, E., Messing, S. & Adamic, L. A. 2015: "Exposure to ideologically diverse news and opinion on Facebook". *Science*, Vol. 348, Iss. 6239, 2015:1130-1132
- Bennett, W. L. & Segerberg, A. 2012: "The logic of connective action". *Information, Communication & Society*, Vol. 15, Nr. 5, 2012:739-768
- Bode, L. 2017: "Gateway Political Behaviors: The Frequency and Consequences of Low-cost Political Engagement on Social Media". *Social Media + Society*. Vol. 3, Iss. 4, 2017:1-10
- Bor, A. & Petersen, M. B. 2022: "The Psychology of Online Political Hostility: A Comprehensive, Cross-national Test of the Mismatch Hypothesis". *American Political Science Review*, Vol. 116, Iss. 1, 2022:1-18
- Bäck, Emma A., Bäck, Hanna, Fredén, Annika & Gustafsson, N. 2019: "A social safety net? Rejection sensitivity and political opinion sharing among young people in social media". *New Media & Society*. Vol. 21, Iss. 2, 2019:298-316
- Dansk Ungdoms Fællesråd 2018: *Demokratianalysen 2018*. København: Dansk Ungdoms Fællesråd
- Dansk Ungdoms Fællesråd 2022a: *Demokratianalysen*. <https://bit.ly/3MXXzWA>
- Dansk Ungdoms Fællesråd 2022b: *Demokratianalysen 2022*. København: Dansk Ungdoms Fællesråd
- DECIDIS, ITU 2017: *DECIDIS Survey 2017, Insight into Danish information practices*. København: IT-universitetet
- Demokratikommissionen 2020: *Er demokratiet i krise? Analyser og anbefalinger til at styrke demokratiet i Danmark*. København: Demokratikommissionen / Dansk Ungdoms Fællesråd
- DR Medieforskning 2022: *Medieudviklingen 2021*. København: DR Medieforskning
- Edwards, M. 2019: *Civil Society*. Cambridge: Polity Press
- Elmer, G., Langlois, G. & McKelvey, F. 2012: *The Permanent Campaign – New Media, New Politics*. New York: Peter Lang Publishing Inc
- Flaxman, S. R., Goel, S., & Rao, J. M. 2016: "Filter bubbles, echo chambers, and online news consumption". *Public Opinion Quarterly*, Vol. 80, 2016:298-320
- Fletcher, R., Cornia, A. & Nielsen, R. K.: 2020: "How Polarized Are Online and Offline News Audiences? A Comparative Analysis of Twelve Countries". *The International Journal of Press/Politics*, Vol. 25, Iss. 2, 2020:169-195

DDC undersøger:
Digitaliseringen af den demokratiske samtale

Folketinget 2022: *Høring: Hvilken fremtid har den demokratiske samtale på sociale medier?*
<https://bit.ly/42706ck>

Folketingets oplysning 2023: *Partiernes medlemstal fra 1960*. <https://bit.ly/435s6OX>

Grinberg, N., Joseph, K., Friedland, L., Swire-Thompson, B., & Lazer, D. 2019: "Fake news on Twitter during the 2016 US presidential election". *Science*, Vol 363, Iss. 6425, 2019:374-378

Guess, A., Nagler, J., & Tucker, J. 2019: "Less than you think: Prevalence and predictors of fake news dissemination on Facebook". *Science advances*, Vol 5, Iss. 1

Habermas, J. 1991: *The Structural Transformation of The Public Sphere*. Cambridge, Massachusetts: MIT Press

Halupka, M. 2018: "The legitimization of clicktivism". *Australian Journal of Political Science*, Vol. 52, Nr. 1, 2018:130-140

Justitsministeriets Forskningskontor 2020: *Ytringsfrihed i Danmark*. København: Justitsministeriet

Lindekilde, L. & Olesen, T. 2015: *Politisk protest, aktivisme og sociale bevægelser*. København: Hans Reitzels forlag

Lorenzen, M. S. 2023a: *Danskernes digitale forståelse, digitale kompetencer og digitale adfærd*. Odense: Digital Democracy Centre, Syddansk Universitet. <https://doi.org/10.21996/7k7f-e379>

Lorenzen, M. S. 2023b: *Danskernes brug af de sociale medier som nyhedskilder*. Odense: Digital Democracy Centre, Syddansk Universitet. <https://doi.org/10.21996/tnnx-je71>

Neubaum, G. & Krämer, N. C. 2018: "What do we fear? Expected Sanctions for Expressing Minority Opinions in Offline and Online Communication". *Communication Research*, Vol. 45, No. 2, 2018:139-164

Pariser, E. 2011: *The Filter Bubble: What the Internet Is Hiding From You*. London: The Penguin Press

Pew Research Center 2016: *The Political Environment on Social Media*. Washington DC: Pew Research Center. Tilgås via: <https://bit.ly/3otCscb>

Pew Research Center 2017: *Online Harassment 2017*. Washington DC: Pew Research Center. Tilgås via: <https://bit.ly/45okloE>

Pew Research Center 2019: *Generations*. Washington DC: Pew Research Center. Tilgås via: <https://bit.ly/3q26l3l>

Pew Research Center 2021: *70% of U.S. social media users never or rarely post or share political, social issues*. Washington DC: Pew Research Center. Tilgås via: <https://bit.ly/3WqQxni>

Schafer, M. S. 2015: "Digital Public Sphere" i Mazzoleni, G. et al. (red.): *The International Encyclopedia of Political Communication*. London: Wiley Blackwell

SIRI-kommissionen 2019: *AI, medier og demokrati – sådan styrker vi vores demokratiske selvforsvar*. SIRI-kommissionen

DDC undersøger:
Digitaliseringen af den demokratiske samtale

Stromer-Galley, J. 2002: "New Voices in the Public Sphere: A Comparative Analysis of Interpersonal and Online Political Talk". *Journal of the European Institute for Communication and Culture*. Vol. 9., Iss. 2, 2002:23-42

Stroud, N. J. 2010: "Polarization and partisan selective exposure". *Journal of Communication*, Vol. 60, Iss. 3, 2010: 556–576

Sunstein C. R. 2006: *Infotopia: How many minds produce knowledge*. New York, NY: Oxford University Press

Sunstein, C. R. 2002: *Republic.com*. Princeton, NJ: Princeton University Press

Valtysson, B. 2012: "Facebook as a Digital Public Sphere: Processes of Colonization and Emancipation". *Triple C: Cognition, Communication, Cooperation*, Vol. 10, Nr. 1, 2012:77-91

Vesnic-Alujevi, L. 2012: "Political participation and web 2.0 in Europe: A case study of Facebook". *Public Relation Review*, Vol. 38, Iss. 3, 2012:466-470

Zuelta, L. & Laursen, S. K. 2019: *Demokratisk deltagelse på Facebook*. København: Institut for Menneskerettigheder

Zuiderveen Borgesius, F. J., Trilling, D., Möller, J., Bodó, B., de Vreese, C. H., & Helberger, N. 2016: "Should we worry about filter bubbles?". *Internet Policy Review. Journal on Internet Regulation*, Vol 5, Iss. 1, 2016:1-16

DDC undersøger:
Digitaliseringen af den demokratiske samtale

Syddansk Universitet
Campusvej 55
5230 Odense M

Telefon: +45 6550 1000
sdu@sdu.dk
www.sdu.dk